

T.C
ABANT İZZET BAYSAL ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ

MÜZİK ÖĞRETMENLİĞİ PROGRAMLARINDA GÖREVLİ
PİYANO ÖĞRETİM ELEMANLARININ
MÜZİK ALAN BİLGİSİNİ DERSE TRANSFERİ:
Bir Üniversite Örneği

CAN KAHRAMANSOY

EYLÜL-2006

T.C

ABANT İZZET BAYSAL ÜNİVERSİTESİ

SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ

MÜZİK EĞİTİMİ BİLİM DALI

**MÜZİK ÖĞRETMENLİĞİ PROGRAMLARINDA GÖREVLİ
PIYANO ÖĞRETİM ELEMANLARININ
MÜZİK ALAN BİLGİSİNİ DERSE TRANSFERİ:
Bir Üniversite Örneği**

Yüksek Lisans Tezi

**Hazırlayan
Can KAHRAMANSOY**

**Danışman:
Doç.Dr. Nesrin KALYONCU**

Bolu-2006

SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ MÜDÜRLÜĞÜ'NE

Can KAHRAMANSOY'a ait "Müzik Öğretmenliği Programlarında Görevli Piyano Öğretim Elemanlarının Müzik Alan Bilgisini Derse Transferi: Bir Üniversite Örneği" adlı çalışma, jürimiz tarafından Müzik Eğitimi Bilim Dalı Yüksek Lisans Tezi olarak kabul edilmiştir.

Üye (Tez Danışmanı) : Doç. Dr. Nesrin KALYONCU

Üye : Prof. Raif GÜLCAN

Üye : Yrd. Doç. Dr. Mehtap ÇAKAN

Sosyal Bilimler Enstitüsü Müdürü

Prof. Dr. Uğur ESER

ABSTRACT**Can KAHRAMANSOY****M. A. THESIS****THE DEPARTMENT OF MUSIC EDUCATION****SUPERVISOR: Assoc.Prof.Dr. Nesrin KALYONCU****September 2006, xiv + 72 Pages**

In this study, it was aimed at determining the views of piano course instructors working at the Undergraduate Programs of Music Teacher Education upon transferring music field knowledge to piano courses, how they apply music field knowledge to course preparation and plans, the levels of transferring during the course and the methods of transferring.

This study was conducted with the instructors whose field of interest was piano education at the Undergraduate Programs of Music Teacher Education at a university chosen among the Northwest Anatolian cities. In order to obtain data, narrative interview was conducted with the instructors, qualitative content analysis of lesson plans was applied and piano courses were observed.

At the end of the study, it was found that instructors believed that the knowledge of History of Music, Form and Polyphony which are among the branches of music should be transferred to the piano courses. However, it was determined that they did not associate the music field knowledge with piano courses while planning the courses and the level of transferring the knowledge in application was found as “None”. Moreover, it was found that they used general learning-teaching methods and techniques in transferring this knowledge.

Key Words: Piano Course; Transferring; Music Field Knowledge; History of Music; Form and Polyphony.

ÖZET

Can KAHRAMANSOY

Yüksek Lisans Tezi

Müzik Eğitimi Anabilim Dalı

Tez Danışmanı: Doç. Dr. Nesrin KALYONCU

Eylül 2006, xiv+ 72 Sayfa

Bu araştırmada, Müzik Öğretmenliği Lisans Programları'nda görev yapan piyano öğretim elemanlarının, müzik alan bilgisinin piyano dersine transfer edilmesine ilişkin görüşlerinin, bu konuya ders planlarında verdikleri yerin, ders sırasındaki transfer düzeylerinin ve transfer yöntemlerinin belirlenmesi amaçlanmıştır.

Çalışma Kuzeybatı Anadolu illerinden seçilen bir üniversitenin Müzik Öğretmenliği Lisans Programında uzmanlık alanı piyano eğitimi olan öğretim elemanlarıyla sürdürülmüştür. Gerekli verileri toplayabilmek için, öğretim elemanlarıyla naratif görüşme yapılmış, ders planlarının nitel içerik analizi yapılmış ve piyano dersleri gözlemlenmiştir.

Araştırma sonucunda, öğretim elemanlarının müzik alan bilgisi kapsamındaki dallardan Müzik Tarihi, Form ve Çokseslendirme Bilgisi'nin piyano dersine transfer edilmesi gereğine inandıkları tespit edilmiştir. Buna karşın, dersin planlama aşamasında bu dallara yönelik bir ilişkilendirme yapmadıkları ve uygulamada bu dallara ait bilgileri “Hiç” düzeyinde transfer ettikleri saptanmıştır. Ayrıca bu dalların transferinde genel öğrenme-öğretme yöntem ve tekniklerini kullandıkları da belirlenmiştir.

Anahtar Kelimeler: Piyano Dersi; Transfer; Müzik Alan Bilgisi; Müzik Tarihi; Form Bilgisi; Çokseslendirme Bilgisi

AILEME

TEŞEKKÜR

Tüm tez çalışması süresince bana her zaman yardım eden, bilimsel çalışma etiğini ve disiplinini öğretmeye çalışan, tüm bu çalışmaları zevk alarak yapmama neden olan ve tüm stresli kaprislerime sabırla yaklaşan tez danışmanım Doç.Dr. Nesrin KALYONCU'ya; gözlem formumun şekillenmesinde yardım ve zamanını esirgemeyen Prof.Selmin TUFAN'a; yapılan ders değerlendirmelerinde 2. gözlemci olarak görev alan Nihal ULUTÜRK'e; istatistik çalışmalarında sorularımı özenle cevaplayan Yrd.Doç.Dr. Mehtap ÇAKAN ve Yrd.Doç.Dr. Zeki ARSAL'a; yapılan çevirilere çok büyük katkısı olan Öğr.Gör. M. Cengiz GÖK'e; seçilen üniversitede gözlem ve görüşmeler sırasında kolaylık gösteren Piyano Öğretim Elemanları'na ve bu zamana kadar desteklerini hiçbir zaman esirgemeyen ve her zaman arkamda olduklarını hissettiren Ailem'e sonsuz teşekkürler.

İÇİNDEKİLER

ABSTRACT.....	iv
ÖZET.....	v
TEŞEKKÜR.....	vii
İÇİNDEKİLER DİZİNİ.....	viii
ÇİZELGELER DİZİNİ.....	xii
ŞEKİLLER DİZİNİ.....	xiv

BÖLÜM I

GİRİŞ.....	1
1. Problem Cümlesi.....	7
2. Alt Problemler.....	7
3. Araştırmanın Amacı.....	8
4. Araştırmanın Önemi.....	9
5. Sayıtlılar.....	9
6. Sınırlılıklar.....	10
7. Tanımlar.....	10
8. Kısaltmalar.....	12

BÖLÜM II

KURAMSAL TEMELLER VE İLGİLİ ARAŞTIRMALAR.....13

1. Piyano Eğitimi.....13

1.1. Birincil Öğrenme Alanları.....14

1.2. İkincil Öğrenme Alanları.....15

1.3. Piyano Dersinde Kullanılan Öğretim Yöntem ve Teknikleri.....15

2. Piyano Dersinin Müzik Alan Bilgisiyle İlişkisi.....19

3. Müzik Öğretmeni Yetiştiren Kurumlarda Piyano Eğitimi.....22

3.1. Tarihsel Genel Bir Bakış.....23

3.2. Günümüzdeki Durumu.....24

4. İlgili Araştırmalar.....26

BÖLÜM III

YÖNTEM.....31

1. Araştırma Modeli.....31

2. Evren ve Örneklem.....31

3. Verilerin Toplanması.....32

4. Verilerin Çözümlemesi.....34

BÖLÜM IV

BULGULAR VE YORUM.....36

1. Piyano Öğretim Elemanlarının Müzik Alan Bilgisinin Derse Transferine İlişkin Görüşlerine Ait Bulgular.....36

2. Piyano Dersinin Planlanması Aşamasında Müzik Alan Bilgisinin Yerine İlişkin Bulgular.....39

3. Piyano Öğretim Elemanlarının Müzik Alan Bilgisini Derse Transfer Etme Düzeylerine İlişkin Bulgular.....41

4. Müzik Alan Bilgisinin Piyano Dersine Transferine İlişkin Görüş, Planlama ve Transfer Düzeyleri Arasındaki İlişkiye Yönelik Bulgular.....45

5. En Sık Transfer Edilen Dala İlişkin Bulgular.....49

6. Müzik Alan Bilgisini Piyano Dersine Transferde Kullanılan Yöntemlere İlişkin Bulgular.....50

7. Öğretim Elemanlarının Bireysel Transfer Düzeylerine İlişkin Bulgular.....51

BÖLÜM V

SONUÇ VE ÖNERİLER.....53

1. Sonuçlar.....53

1.1. Piyano Öğretim Elemanlarının Müzik Alan Bilgisinin Derse Transferine İlişkin Görüşlerine Ait Sonuçlar.....53

1.2. Piyano Dersinin Planlanması Aşamasında Müzik Alan Bilgisinin Yerine İlişkin Sonuçlar.....	54
1.3. Piyano Öğretim Elemanlarının Müzik Alan Bilgisini Derse Transfer Etme Düzeylerine İlişkin Sonuçlar.....	55
1.4. Müzik Alan Bilgisinin Piyano Dersine Transferine İlişkin Görüş, Planlama ve Transfer Düzeyleri Arasındaki İlişkiye Yönelik Sonuçlar.....	55
1.5. En Sık Transfer Edilen Dala İlişkin Sonuçlar.....	56
1.6. Müzik Alan Bilgisini Piyano Dersine Transferde Kullanılan Yöntemlere İlişkin Sonuçlar.....	57
1.7. Öğretim Elemanlarının Bireysel Transfer Düzeylerine İlişkin Sonuçlar.....	57
2. Öneriler.....	58
KAYNAKLAR.....	60
EKLER.....	65
Ek-1: Müzik Öğretmenliği Temel Yeterlik Alanları ve Program Derslerinin Bu Alanlara Dağılımı.....	66
Ek-2: Naratif Görüşme Soruları.....	67
Ek-3: Ders Gözlem Formu.....	68
ÖZGEÇMİŞ.....	72

ÇİZELGELER DİZİNİ

Çizelge	Sayfa
Çizelge 1- Ernst'e göre çalgı derslerinin birincil ve ikincil öğrenme alanları.....	13
Çizelge 2- Öğretim Elemanlarının En çok Kullandıkları Başlangıç Okulları ve Etütler.....	25
Çizelge 3- Öğretim Elemanlarının Öğrenciler İçin Repertuar Seçimleri.....	25
Çizelge 4- Öğretim Elemanlarının Sık Tercih Ettikleri Formlara Yönelik Analiz Düzeyleri.....	29
Çizelge 5- Öğretim Elemanlarının Bireysel Özellikleri.....	32
Çizelge 6. Form Bilgisinin Piyano Dersine Transferini Zorlaştıran Sebepler.....	38
Çizelge 7. Eserlerin Bestecilerine İlişkin Bulgular.....	41
Çizelge 8. Eserlerin Dönemlerine İlişkin Bulgular.....	42
Çizelge 9. Eserlerin Biçimsel Unsurlarına İlişkin Bulgular.....	43
Çizelge 10. Yapısal İlişkilere Yönelik Bulgular.....	43
Çizelge 11. Dikey Çokseslendirmeye İlişkin Bulgular.....	44
Çizelge 12. Yatay Çokseslendirmeye İlişkin Bulgular.....	45
Çizelge 13. Eşlik ve Modülasyona İlişkin Bulgular.....	45

Çizelge 14. Müzik Tarihi İçin Görüş, Planlama ve Transfer Düzeyi Karşılaştırılması.....	47
Çizelge 15. Form Bilgisi İçin Görüş, Planlama ve Transfer Düzeyi Karşılaştırılması.....	48
Çizelge 16. Çokseslendirme Bilgisi İçin Görüş, Planlama ve Transfer Düzeyi Karşılaştırılması.....	49
Çizelge 17. Müzik Alan Bilgisinin Dallara Göre Piyano Dersine Transferi.....	50
Çizelge 18. Kullanılan Öğrenme-Öğretme Yöntem ve Teknikleri.....	51
Çizelge.19 Öğretim Elemanlarının Bireysel Transfer düzeyleri.....	52

ŞEKİLLER DİZİNİ

Şekil 1. Öğretim elemanlarının bireysel transfer düzeyleri.....	52

BÖLÜM I

GİRİŞ

Toplamlar, müzik kültürlerini yeni yetişen nesillere aktarabilmek ve müzik kültürünün devamını sağlayabilmek için okullarda formal olarak müzik eğitimi vermektedirler. Genel ve mesleki eğitim okullarında yürütölen bu müzik eğitiminin temel unsurlarından birisi müzik öğretmenleridir. Bu okullarda müzik kültürünün aktarımı ve yetişmekte olan bireylerin müziksel biçimlenmesi, gelişimi ve beğeni oluşumu büyük ölçülerde müzik öğretmenlerinin yetkinliğine bağılıdır.

“Müzik öğretmeni, müzik dalında öğretmenlik mesleğinin gerektirdiğı öğrenimi bitirerek ya da yeterlilikleri kazanarak, öğretmenlik yapma yetkisi kazanmış kimse demektir” (Uçan, 1997:211). Buna göre, müzik öğretmenliği mesleğine giren kişilerden bu iş için gerekli olacak bilgi, beceri ve davranışları kazanmış olmaları beklenmektedir. Kutluk (2001), müzik öğretmeninde bulunması gereken bu yeterlikleri, öğretmenlik formasyonu, eğitsel müziğe ve müziksel işitme okuma yazmaya hakimiyet, sesini doğru ve güzel kullanma, yüksek estetik beğeni düzeyi, müzik eğitiminde kullanılabilecek öğretmen ve öğrenci çalgılarını yeterli düzeyde çalma, ulusal ve uluslar arası müzik türleri ile ilgili yeterli düzeyde bilgi birikimi olarak sıralamaktadır.

Müzik öğretmenlerinden talep edilen yeterlikler, müzik öğretmenliği eğitimi sürecinde kazandırılmaktadır. Ülkemizde bu öğrenim, üniversitelerin eğitim fakültelerindeki “Müzik Öğretmenliği Lisans Programları”nda düzenlenmektedir.¹

1- Ülkemizde Mayıs 2006 tarihi itibarıyla, 26 farklı üniversitenin Eğitim Fakültesi Güzel Sanatlar Eğitimi Bölümü Müzik Eğitimi Anabilim Dalı’nda Müzik Öğretmeni yetiştirilmektedir.

İlgili programlarda, okullardaki müzik öğretiminin doğru ve verimli bir şekilde yürütülebilmesi için, mesleğiyle ilgili birçok alanda yeterlilik kazanmış müzik öğretmenleri yetiştirilmesi amaçlanmaktadır.

Tüm üniversitelerde ortak olarak uygulanan 1998 Müzik Öğretmenliği Lisans Programı, bu doğrultuda kazanımlara imkan veren birçok dersi kapsamaktadır. Kalyoncu (2004:4), müzik öğretmenliği temel yeterliklerine yönelik bir model önermiş ve programdaki dersleri bu modele göre sınıflandırmıştır. Buna göre bu programda, Müzik Alan Bilgisi, Müziksel Davranış Biçimleri, Öğretim Bilgisi, Öğretmenlik Meslek Bilgisi ve Bireysel Yeterlikler kazandırmaya yönelik dersler yer almaktadır.

Müzik öğretmenlerinin, meslek hayatı boyunca sıklıkla ihtiyaç duyacağı bu donanımlar içerisinde çalgı yeterlikleri başlıca bir yere sahiptir. İnsanların müzikle uğraşmalarının temel biçimlerinden birisi olan çalgı çalma (Kutluk, 2001), müzik öğretmenlerinin mesleki başarısını oldukça etkilemektedir. Uçan (1993)'ın da vurguladığı gibi, çalgı öğretimi, ister genel, ister özengen, ister mesleki amaçlı olsun her düzeyde yapılan müzik eğitiminin en önemli, en anlamlı boyutlarından biridir.

Müzik öğretmenin derste, çalma içeriklerine ek olarak çalgısını araç olarak kullanması birçok konuda dersin amacına ulaşmasına yardımcı olmaktadır. Öğrencilerin, öğretmenin çaldığı enstrümanı tanımaları, teknik ve müzikal özelliklerini görerek, duyarak hatta dokunarak öğrenmeleri öğrencilerin müziksel kültürlemelerini olumlu şekilde etkilemektedir.

Günümüzde müzik öğretmeni yetiştiren kurumlarda, mesleğinde yeterli bir müzik öğretmenin en az birkaç çalgıyı kullanabilmesi gereğinden yola çıkılarak, çalgı eğitimi üzerinde önemle durulmaktadır. Kalyoncu (2004)'nın sınıflamasında, Müzik Öğretmenliği Lisans Programındaki müziksel davranış biçimlerine yönelik 14 dersin 8 tanesinin çalgısal becerileri kazanmaya yönelik olduğu görülmektedir (bkz.Ek-1). Bu öğrenimde, Bireysel Çalgı Eğitimi adı altında, bütün öğrencilerin 8

yarıyıl süresince çalmakla yükümlü oldukları bir çalgı bulunmaktadır. Bu ders kapsamında yaylı, üfleme ve ditme vb. çalgılar yanı sıra geleneksel çalgıların da eğitimi verilmektedir. Bununla birlikte Piyano ve ayrıca Blokflüt, Mandolin, Orff Çalgıları gibi okul çalgıları da bu yöndeki çalışmalar içerisinde yer almaktadır.

Piyano eğitimi, Müzik Öğretmenliği Lisans Programında altı yarıyıl devam etmektedir ve ders tanımında, piyano eğitiminin müzik öğretmenliği programının temelini oluşturduğu ifadesi yer almaktadır (YÖK, 1998); çünkü piyano, müzik öğretmenlerinin meslek hayatlarında kullanacakları çalgıların başında gelir. “Müzik eğitimindeki etkin kullanımı, çok ses üretebilen bir çalgı oluşu ve en önemli eşlik çalgısı haline gelmesi bunun başlıca sebepleridir” (Kalyoncu, 1996:5). Piyano çalışılan şarkının hem ezgisini duyurabilen hem de şarkıya eşlik etmeye imkan veren kullanışlı bir çalgıdır. Şarkıların bu şekilde seslendirilmesi öğrenme kolaylığı sağlamakta, öğrencilerin yapılan dersten zevk alma ve çoksesliliği algılama yönünden gelişmelerine katkılar getirmektedir.

Piyano’nun yapısal özellikleri müzik dersinde rahatlıkla kullanımına imkan vermektedir. Yönetken (1952:2)’e göre de, müzik öğretiminde araç olarak kullanılmaya en uygun çalgı piyanodur; çünkü,

“bu çalgıda entonasyon zorluk ve bozukluğu bahis konusu olamaz, sabit perdelidir, parmağın bastığı yerden -piyanonun akordu bozuk olmamak şartıyla- doğru ses çıkar, aletin ses sınırları geniştir, hem kadın-çocuk, hem erkek ve hem aletlerin seslerini verebilen geniş rejistirlere maliktir. Onda her türlü ajilite mümkündür, kısa değerlerde sesler kolayca çıkarılır, armonik-polifonik karaktere sahiptir, çoksesli kulak eğitimine en müsait alettir, armonik refakat sazıdır, her türlü çoksesli eserlerin redüksiyonunu icra edebilir, koral orkestral eserler çalabilir, büyük eserlerin tahliline elverişlidir, edebiyatı zengindir”.

Müzik öğretmenliği eğitimi sürecinde piyano eğitimine ağırlık verilmesinin ve ders tanımında “Piyano eğitimi ve öğretimi, müzik öğretmenliği programının temelini oluşturur” (YÖK, 1998:80) ifadesinin kullanılmasının ana nedeni, piyanonun sözü edilen özellikleriyle bu öğrenim sürecinde de temel bir araç konumunda olmasıdır. Buchanan (1964) ve Vernezza (1967), piyanoyu müzik yapma, dinleme ve müziksel okuma becerileri kazanma, müziği anlama, müzik bilgisi oluşturma ve diğer müzik çalışmalarına temel oluşturma bakımından, en yaygın ve en temel çalgı olarak kabul etmekte ve piyano eğitiminin, müzik programlarının vazgeçilmez bir parçası olduğunu söylemektedir (Kasap, 2004). Kıvrak (2003) da, benzer görüşü savunmakta ve bu aracın, yerinde, yararlı, etkin kullanılabilirliğini sağlamanın piyano eğitiminin öncelikli amacını oluşturması gerektiğini dile getirmektedir.

Bu sebepten dolayı, piyano, müzik eğitimi sürecinde hem öğrenci hem de öğretmenler açısından gerekli bir çalgı konumuna gelmektedir. Piyano çalma becerilerinin, piyanonun kullanımına ihtiyaç duyulan Müziksel İşitme, Armoni, Eşlik, Müzik Tarihi vb. gibi diğer derslerde işlevsel bir özelliği bulunmaktadır. Bununla birlikte, piyano dersindeki öğrenmeleri olumlu yönde destekleyici dersler de vardır. Piyano dersi, çalma eksenindeki eylemlerin dışında, özellikle müzik alan bilgisiyle sıkı ilişkiler içindedir.

Müzik alan bilgisi, müziğin kuramsal boyutunu kapsamaktadır. Müzik kuramları “müziksel gerçekleri/olguları, olgusal öğeleri, olgusal ilişkileri, olgusal işleyiş ve işlemleri tanımlayan, betimleyen, derleyen/toplayan ve düzenleyen, açıklayan, yorumlayan, belirleyen ve yordayan kavramsal bir sistem veya sistemler bütünüdür. Bu tür bir sistem veya sistemler bütünü de bir soyut bilgidir”(Uçan, 1994:80). Müzik alan bilgisi, müziğin temel özellikleri, yasaları, kavramları, kuramları, ilkeleri, temel öğeleri, öğeler arası ilişkileri, müziğin tarihsel gelişimi ve müzik kültürel olguları vb. içine alır (Kalyoncu, 2004).

Piyano öğretimiyle ilgili yayınlarda, diğer çalgı derslerinde olduğu gibi, piyano dersinde de müzik alan bilgisiyle sıkı bir bağ kurulması gereği ifade

edilmektedir. Genel müzik teorisi, çokseslendirme bilgisi, form bilgisi, tür ve stil bilgisi, müziksel yapı elementleri, müzik tarihi vb. gibi dallara ait bilgiler piyano dersine transfer edilmektedir (Ernst, 1991). Böylece, hem dersin müzik kuramsal alt yapısını oluşturacak, hem de çalışılan parçaları anlayıp kavrama ve yorumlamaya katkı sağlayacak bilgiler derste kullanılmaktadır. Piyano dersinin tam olarak amacına ulaşması, notaların mekanik bir biçimde seslendirilmesinin ötesinde, eseri doğru ifade edebilmek için bu ilişkilendirmelerin yapılmasına bağlıdır. Böylesine bir çalışmanın, piyano eğitiminin amaçlarına ulaşmasına olumlu katkıları olduğunu araştırma sonuçları da göstermektedir (Bağçeci, 2001).

Montparker (1998)’a göre “en küçük boyutlu bir çalgı eserinde/[parçasında] bile, eserlerin içindeki müzikal öğeler ve sanatsal fikirlerin aynıları bulunur. Dolayısıyla öğrencileri müzik sanatının kavramları ve ifadesi ile tanıştırmak, onların müzik deneyimlerini zenginleştiren ve okunan notaları klavyede daktilo etmek gibi sıkıcı bir beceriyi zevkli bir sanat faaliyetine dönüştüren anahtar olacaktır”(Kıvrak, 2003:210).

Çalışılan parçaların müzik alan bilgisiyle ilişkilendirilmesi, yapılan dersi monotonluktan uzaklaştırarak akıcı ve renkli bir hale getirmektedir. Dersin salt el becerisini merkeze almadan çok yönlü olarak sürdürülmesi, öğrencileri derse ve çalışılan esere daha da yakınlaştırmakta, öğrencinin çaldığı eseri anlamasını ve dersten zevk almasını sağlamakta, kısaca performansını olumlu yönde etkilemektedir (Bağçeci, 2001). Çalışılan eserin yapı unsurlarının irdelenmesi, öğrencinin çalıştığı eserin tamamı hakkında bilgi sahibi olmasını sağlamakta ve yorumuna katkı getirmektedir. Eserin bestecisi, bestelendiği dönem, biçimsel ve içeriksel inşası hakkında yapılan bilgilendirmeler, eserin zihni tasavvuru yoluyla daha iyi anlaşılmasını ve kalıcılığını sağlamaktadır. Ayrıca müzik alan bilgisinin derse transferi, öğrenci öğretmen iletişimini de güçlendirebilecek bir etkidir.

Bağçeci (2001), piyano derslerinde müziği anlayabilmek için öğrencilerin zihninde sorular oluşturulması gereğini vurgulamaktadır. Ona göre, müziği algılayabilmek, kurgulayabilmek, ifade edebilmek, müzikal bütünlüğü

kavrayabilmek ve bütünlüğe ulaşabilmek için birçok şeye ihtiyaç vardır. Piyanoyu iyi çalabilmek için, notaların yeri ve sürelerini bilmenin dışında, çalışılan eserlerin analiz edilerek performansın desteklenmesi gerektiğini dile getirmektedir.

Piyano dersinin bu şekilde yürütülmesi ve uygun öğretme-öğrenme ortamının hazırlanmasında, piyano öğretmenlerinin rolü çok büyüktür. Piyano öğretmeni, dersin planlama aşamasından itibaren müzik alan bilgisini de kapsayacak çok yönlü bir çalışmanın gerçekleşmesini sağlayacak esas kişidir. Öğrenen bireyi bu doğrultuda yönlendirmek, merak uyandırmak ve rehberlik etmek onun temel işlevlerinden birisidir.

Müzik Öğretmenliği Programlarında görevli piyano öğretmenleri, öğrenim ve öğretmenlik yaşantıları boyunca çalma becerileri yanında müzik alan bilgisi konusunda da gereken birikimi elde etmektedirler. Piyano öğretmenlerinin bu bilgilerini derse transfer etmeleri ve ilgili ders dışı çalışmalarda da öğrencileri bu konuda yönlendirmeleri beklenmektedir. Müzik öğretmeni adaylarının, müziği bütüncül bir bakış açısıyla algılayabilmeleri ve müziksel öğrenme alanlarında ilişkilendirmeler yapabilmeleri, öğretim elemanlarının bu konuda yapacakları yönlendirmelere bağlıdır. Öğrencilere bu bakış açısını kazandırmak ve müzik öğretmeni adaylarının bunu mesleki bir sorumluluk ve alışkanlık haline getirmelerini sağlamak, yine piyano öğretmenlerinin öncelikli görevlerindendir.

Müzik alan bilgisinin piyano dersine yansıtılmasının, öğrenme açısından olumlu etkilerinin olduğu ilgili ulusal ve uluslar arası literatürde sıklıkla vurgulanmaktadır. Bununla birlikte, uygulamada ağırlıklı olarak devinışsel hedeflere ve çalma becerilerine yoğunlaşmakta, müzik kuramsal boyutlar genellikle eksik kalmaktadır (Yüksel, 2003).

Ülkemizde de, müzik alan bilgisi ve piyano dersi ilişkisini içeren kuramsal yayınlar mevcuttur. Fakat, piyano derslerinin bu yöndeki durumunu inceleyen düzenli bir şekilde çalışılmış Türkçe araştırmaların yetersizliği dikkati çekmektedir. Bu yöndeki eksiklikler, araştırmacıyı bu çalışmaya yönlendirmiştir. Araştırmacı,

piyano dersinin müzik alan bilgisiyle ilişkilendirilmesi konusunda uygulamadaki mevcut durumu saptamayı önemli bulmakta ve bu yüzden bu araştırmayı yapma ihtiyacını duymaktadır.

PROBLEM CÜMLESİ

Eğitim Fakültesi Güzel Sanatlar Eğitimi Bölümü Müzik Eğitimi Anabilim Dalı Müzik Öğretmenliği Lisans Programları'nda görev yapan piyano öğretim elemanlarının, müzik alan bilgisinin derse transferine ilişkin görüşleri; plandan uygulamaya transfer düzeyleri ve kullandıkları transfer yöntemleri nelerdir?

ALT PROBLEMLER

Yukarıdaki probleme ilişkin olarak aşağıdaki araştırma sorularına cevap aranmıştır.

1. Piyano öğretim elemanlarının Müzik Alan Bilgisinin derse transferine ilişkin görüşleri nelerdir?

1.1. Piyano öğretim elemanlarının Müzik Tarihi'nin piyano dersine transferine ilişkin görüşleri nelerdir?

1.2. Piyano öğretim elemanlarının Form Bilgisi'nin piyano dersine transferine ilişkin görüşleri nelerdir?

1.3. Piyano öğretim elemanlarının Çokseslendirme Bilgisi'nin piyano dersine transferine ilişkin görüşleri nelerdir?

2. Piyano öğretim elemanları dersin planlama aşamasında, Müzik Alan Bilgisine yer vermekte midir?

2.1. Piyano öğretim elemanlarına kılavuzluk işlevi olan ders tanımında Müzik Tarihi, Form ve Çokseslendirme Bilgisi'ne yer verilmiş midir?

2.2. Piyano öğretim elemanları ders için hazırlamış oldukları bireysel planlarda, Müzik Tarihi, Form ve Çokseslendirme Bilgisi'ne yer vermişler midir?

3. Piyano öğretim elemanlarının Müzik Alan Bilgisini piyano dersine transfer etme düzeyleri nedir?

3.1. Piyano öğretim elemanlarının, Müzik Tarihine ilişkin bilgileri derse transfer düzeyi nedir?

3.2. Piyano öğretim elemanlarının, Form Bilgisine ilişkin bilgileri derse transfer düzeyi nedir?

3.3. Piyano öğretim elemanlarının, Çokseslendirmeye ilişkin bilgileri derse transfer düzeyi nedir?

4. Öğretim elemanlarının Müzik Alan Bilgisinin piyano dersine transferine ilişkin görüşleri, planlamaları ve uygulamadaki transfer düzeyleri arasında ilişki var mıdır?

5. Müzik Tarihi, Form Bilgisi ve Çokseslendirme Bilgisi dalları içerisinde, transfer düzeyi en yüksek olan dal hangisidir?

6. Piyano öğretim elemanları, Müzik Tarihi, Form ve Çokseslendirmeye ilişkin bilgileri piyano dersine hangi öğrenme-öğretme yöntem ve teknikleriyle aktarmaktadırlar?

7. Örneklem grubunu oluşturan öğretim elemanlarının, bireysel transfer düzeyleri farklılık göstermekte midir?

ARAŞTIRMANIN AMACI

Bu araştırmada, Eğitim Fakültesi Güzel Sanatlar Eğitimi Bölümü Müzik Eğitimi Anabilim Dalı, Müzik Öğretmenliği Lisans Programı'nda görev yapan piyano öğretim elemanlarının Müzik Tarihi, Form ve Çokseslendirme Bilgisinin piyano dersine transferine ilişkin görüşleri, bu dalların bireysel ders

planlamalarındaki yeri ve uygulamadaki transfer düzeyinin tespit edilmesi amaçlanmıştır. Böylece öğretim elemanlarının görüş, plan ve uygulamalarına bütüncül bir bakış oluşturulması hedeflenmiştir. Ayrıca öğretim elemanlarının bu dallara ilişkin bilgileri piyano dersine transfer ederken, hangi öğrenme-öğretme yöntem ve tekniklerini kullandıklarının belirlenmesi de bu çalışmanın amaçlarından birisini oluşturmaktadır.

ARAŞTIRMANIN ÖNEMİ

Ülkemizde, piyano dersiyle müzik alan bilgisi arasındaki ilişkinin ne derece güçlü olduğu birçok araştırma ve yayında vurgulanmış, ancak ilişkilendirmenin derslerde ne düzeyde yapıldığı konusunda çok fazla araştırma yapılmamıştır. Bu çalışma, müzik öğretmenliği programlarında görev yapan piyano öğretim elemanlarının, plandan uygulamaya doğru müzik alan bilgisini derse aktarma durumlarının tespiti açısından önem taşımaktadır.

Ayrıca araştırma, bu yöndeki eksikliklerin saptanması ve daha sonra yapılabilecek düzeltmeler konusunda ipuçları vermesi açısından önem taşımaktadır.

SAYILTILAR

1. Görüşme yapılan öğretim elemanları, olağan tutum ve davranışlarını sürdürebilmişler ve sorulara içtenlikle yanıt vermişlerdir.
2. Derslerin video kaydı, öğretim elemanlarının ders işleme performansını olumsuz olarak etkilememiştir.
3. Derslerin video kaydı, öğrencilerin performansını olumsuz yönde etkilememiştir.

SINIRLILIKLAR

Bu araştırma,

1. Piyano dersiyle ilişkili olan Müzik Alan Bilgisi kapsamındaki dallardan Müzik Tarihi, Form ve Çokseslendirme Bilgisi ile,
2. Kuzeybatı Anadolu'dan seçilen bir üniversitenin Güzel Sanatlar Eğitimi Bölümü Müzik Eğitimi Anabilim Dalı ile,
3. Seçilen bölümün Müzik Öğretmenliği Lisans Programında görevli ve uzmanlık alanı piyano eğitimi olan öğretim elemanları ile,
4. 2005-2006 Öğretim Yılı Bahar Döneminde yapılan Piyano IV ve Piyano VI dersleri ile,
5. Araştırmada kullanılan yöntemler ile sınırlıdır.

TANIMLAR

Ajilite: Çabukluk

Armoni: (İtalyanca *armonia*, Almanca ve Fransızca *harmonie*, İngilizce *harmon*) Uyum, ahenk; seslerin kaynaşması; seslerin uyumundaki kural ve yaratıcı ilkeleri geliştiren bilim ve sanat. Terim, Yunanca *Harmonia*: “kaynaşma” sözcüğünden gelir. (Say, 2002:39).

Entonasyon: (Latince Tek doğru ses) “Ses yüksekliğinin doğru olması. Bir eserin seslendirilmesinde perdeleri şaşmaz bir kesinlikle verebilmek; sesleri doğru çıkarmak.”(Say, 2002:180).

Genel Müzik Eğitimi: Genel müzik eğitimi, iş-meslek, okul, bölüm, kol-dal ve program türü ne olursa olsun, ayırım gözetmeksizin, her düzeyde, her aşamada, her yaşta herkese yönelik olup, sağlıklı ve dengeli bir “insanca yaşam” için gerekli asgari-ortak genel müzik kültürünü kazandırmayı amaçlar (Uçan, 1997:31).

İcra: Sestlendirme, müzik yazısını uygulama, müziği yaşama geçirme, bir müzik eserini çalıp söyleme. Terim, Arapça “cereyan” sözcüğünden kaynaklanır (Say, 2002:262).

İşlevsel Piyano Becerileri: Müzik öğretmenlerinin, piyanoyu kendi müzik sınıflarında, işlevsel bir öğretim aracı olarak kullanmalarına olanak tanıyan, piyano çalma becerileridir (Kasap, 2004:161).

Kontrpuan: (İtalyanca *contrappunto*, Fransızca *contrepont*, İngilizce *counterpoint*, Almanca *Kontrapunkt*). Terim dilimize Fransızca’dan girmiştir. Sözcük anlamı “Notaya karşı nota” olan, “Ezgiye karşı ezgi” anlamında kullanılan terim: İki ya da daha fazla melodinin kendi bağımsız yolunda belli kurallara göre ilerleyerek birliktelik oluşturduğu polifonik müziğin uygulamasında yer alan yöntem. Latince *punctus contra punctum* = notaya karşı nota. Kontrpuan, her biri belli özellikler taşıyan birden çok ezgi çizgisinin bir armoni bütünlüğü oluşturacak şekilde birbiriyle kaynaşmasını öngörür. Teknik olarak polifoni ile eş anlamlıdır. (Say, 2002:304).

Koral: Erken ortaçağdaki kilise şarkılarından başlayarak müzik tarihinde birçok çeşidiyle değişimler sergileyen dinsel müzik eserleri için kullanılan genel tanım (Say, 2002:306).

Mesleki Müzik Eğitimi: Mesleki müzik eğitimi, müzik alanının bütünü, bir kolunu ya da dalını, o bütün kol ya da dal ile ilgili bir işi meslek olarak seçen, seçmek isteyen, seçme eğilimi gösteren, seçme olasılığı bulunan ya da öyle görünen, müziğe belli düzeyde yetenekli kişilere yönelik olup, dalın, işin, ya da mesleğin gerektirdiği müziksel davranışları ve birikimi kazandırmayı amaçlar (Uçan, 1997:32).

Özengen Müzik Eğitimi: Özengen müzik eğitimi, müziğe ya da müziğin belli bir dalında özengence (amatörce) ilgili, istekli ve yatkın olanlara yönelik olup, etkin bir müziksel katılım, zevk ve doyum sağlamak ve bunu olabildiğince sürdürüp

geliştirmek için gerekli müziksel davranışlar kazandırmayı amaçlar (Uçan, 1997:31).

Redüksiyon (İng. Reduction): Orkestra ya da başka bir topluluk için yazılmış olan bir eserin basitleştirilerek yeniden düzenlenmesi.

KISALTMALAR

ABD : Anabilim Dalı

ECTS : European Credit Transfer System

MEB : Milli Eğitim Bakanlığı

MMM : Musiki Muallim Mektebi

BÖLÜM II

KURAMSAL TEMELLER VE İLGİLİ ARAŞTIRMALAR

1. Piyano Eğitimi

Piyano eğitimi, çalgı eğitiminin alt dallarından birisidir. Diğer çalgıların öğretiminde de olduğu gibi, piyano dersi uygulamalı ve teorik yönleriyle bir bütün oluşturmaktadır. Derslerde geçerli öğrenme düzeyine ulaşabilmek için, teorik ve uygulamalı alanların birbirlerini desteklemesi gerektiği bilinmektedir.

Piyano dersinin, teknik, teorik ve müzikal yönleriyle sistematik bir bütün oluşturması gerektiği, çeşitli çalgı pedagoglarınca da vurgulanmaktadır. Ernst (1991:44) bu konuda yaptığı çalışmalarda çalgı derslerinin teorik ve pratik yönlerini içeren birincil ve ikincil öğrenme alanlarını tespit etmiştir. Böylece bu yöndeki temel kuramsal modellerden birisini oluşturmuştur.

Çizelge 1: Ernst'e göre çalgı derslerinin birincil ve ikincil öğrenme alanları (1991:44)

<u>Birincil Öğrenme Alanları</u>	<u>Öğretim Yöntemleri</u>	<u>İkincil Öğrenme Alanları</u>
- Deşifre Çalma - Ezbere Çalma - Yorum - Birlikte Çalma - Doğaçlama - Besteleme		- Çalma Tekniği - Bedensel Eğitim - Müzik Teorisi - Eser Analizi - Müzik Tarihi - İşitme Eğitimi

Ernst, piyano dersinin içeriklerini birincil ve ikincil öğrenme alanlarına ayırmıştır (bkz.Çiz.1). Ernst'e göre birincil ve ikincil öğrenme alanlarındaki noktalar öğrenmenin çekirdeğini oluşturur. Bu iki alan birbiriyle sürekli etkileşim içerisinde olmalıdır.

1.1. Birincil Öğrenme Alanları

Ernst' in oluşturmuş olduğu modele bakıldığında, birincil öğrenme alanları altında Deşifre ve Ezbere Çalma, Yorum, Birlikte Çalma, Doğaçlama ve Besteleme karşımıza çıkmaktadır. Bu dalların ağırlıklı olarak çalgısal beceriyi içerdiği veya yaratı gibi ona dayalı noktalar olduğu görülmektedir.

Bu eylemlere birincil öğrenme alanları denilmesi, bunların çalgı dersinin öncelikli öğrenme alanları olmasından kaynaklanmaktadır. Birincil öğrenme alanlarının tamamında, kazanılacak beceriler için bir çalgıya ihtiyaç duyulduğu dikkat çekmektedir. Burada Ernst'in modelinden çıkarılabilecek sonuç, bir çalgı dersinin öncelikle devinişsel becerileri kazandırmaya yönelik olduğudur. Ancak, bu alanların gerekli teorik ve bedensel teknik alt yapı oluşturulmadığı takdirde gerçekleştirilemeyeceği belirtilmektedir.

Yüksel (2003) de Ernst'le aynı doğrultuda görüşleri savunmaktadır. Yüksel, çalgı eğitiminde çalışılan eserlerin teknik zorlukları ve yorumlanmasına ilişkin noktaların öncelikli olarak irdelenmekte olduğunu vurgulamıştır. Bununla birlikte, Ernst'in ikincil öğrenme alanları diye nitelendirdiği noktaların, geri plana atıldığını da ifade etmektedir. Yüksel, çalgı eğitiminde “yorum” ve “psikomotor beceri'nin” birleştirilebilmesi için çalışılan parçaların, biçimsel, motifsel ve genel armonik yapı, yorum cümleleri ve teknik güçlükler başta olmak üzere birçok boyutta analizinin yapılması gerektiğini belirtmektedir.

1.2. İkincil öğrenme Alanları

Ernst'in modelinde ikincil öğrenme alanları kapsamındaki Çalma Tekniği, Bedensel Eğitim, Müzik Teorisi, Eser Analizi, Müzik Tarihi ve İşitme Eğitimi gibi teknik ve kuramsal noktaların, beceri oluşturmak, müziği anlamak, özümsemek ve yorumlamak için birer temel gereklilik ve araç olduğu bilinmektedir. Bu araştırmada da ele alınan ikincil öğrenme alanlarının, birincil öğrenme alanlarıyla doğru ilişkilendirilmesi ve uygun yöntemlerle transfer edilmesi, piyano dersinde beklenen başarıyı olumlu yönde etkilemektedir.

Ernst buna paralel olarak, müziğin belli bir düzen, form, yapı ve ilişkilendirme olduğunu dile getirmektedir. Ona göre, “eserin sunumu sırasında, yorumun kuvvetli ve bilerek yapılabilmesi için öncelikle bu özelliklerin bilincinde olunmalıdır” (Ernst, 1991:62). En küçük yapılar bile irdelenerek, öğrenci için daha anlamlı hale getirilmelidir. Piyano eğitimi sürecinin tam anlamıyla amacına ulaşması için, öncelikle öğrencilerin bu konuda yeterli düzeyde altyapılarının oluşturulması gerekmektedir. Yapılan eser analizlerinin, bilgilendirmelerin, yardımcı kaynakların nedenleri ve sonuçta bu alanda ulaşılmak istenenler öğrenciye fark ettirilmelidir.

Piyano eğitiminde birincil ve ikincil alanların birbiriyle ilişkilendirilmesinde, kullanılan öğretme ve öğrenme yöntemi de önemli bir rol oynamaktadır. Gerçek başarının, öğrenci, konu, öğretmen, öğretme ortamı, öğretme süresi vb. gibi değişkenlere en uygun yöntem kullanıldığı takdirde elde edilebileceği düşünülmektedir. Bu yüzden piyano öğretim elemanları derste çeşitli öğretme-öğrenme yöntem ve teknikleri kullanabiliyor olmalıdırlar.

1.3. Piyano Dersinde Kullanılan Öğretme-Öğrenme Yöntem ve Teknikleri

Birincil ve ikincil öğrenme alanlarının etkileşim içinde yürütülmesinde çok çeşitli öğretme-öğrenme yöntem ve teknikleri kullanılmaktadır. Öğrencilerin belirlenen davranışları kazanabilmeleri, büyük ölçülerde seçilen öğretme yöntemine

bağlıdır (Bilen, 2002). Öğretimin her düzeyi ve kademesinde olduğu gibi, piyano dersinde de tek tip bir öğretme yöntemi yoktur. Varolan yöntemlerden konuya, öğretmene, öğrenciye ve içeriğe göre en uygun yöntem doğru yöntemdir.

Tüm çalgı derslerinde olduğu gibi piyano dersinde de, genel ve müziksel öğretme yöntemleri kullanılmaktadır. Bu yöntemlerin bir kısmı öğretmen, bir kısmı da öğrenci merkezlidir. Ayrıca öğretmen ve öğrencinin kullanımına olanak veren yöntemlerde bulunur.

Öğretmen merkezli öğretme yöntemlerinin başında “Anlatma” yöntemi gelmektedir. Anlatma yöntemi, öğretmenin bilgiyi öğrenenlere aktarması eylemini içermektedir (Demirel, 2002). Bu yöntem, yeni öğrenilen bir stil, bir etüd, bir form vb. gibi birçok konunun öğrenciye tanıtılmasında kullanılır. Ancak bu yöntemde öğrenci pasif konumda olduğundan, başka yöntem ve tekniklerle de desteklenmesi gerekmektedir.

Piyano dersinde öğretmen merkezli yöntemlerden en sık kullanılanı, Gösteri (Demonstrasyon) yöntemidir. Gösteri yöntemi “bir işlemin uygulanmasını, bir araç gerecin çalışmasını önce gösterip açıklama, sonra da öğrenciye alıştırmaya ve uygulama yaptırarak öğretme yoludur”(Vural, 2005:113). Öğretmenin yeni çalışılan bir çalma tekniğini veya parçayı öncelikle kendisinin çalması, öğrencilerde hem görsel hem de işitsel yönden akılda kalıcı bir etki yaratmaktadır. Daha sonra öğrencinin de yeni kazanılan bu öğrenmeyi, öğretmen kontrolünde tekrar etmesi kalıcılığı sağlamaktadır.

Öğretmen merkezli bir teknik olan Renklendirme ise, öğrencilerin dikkatlerini diri tutmaktadır. “Bu yöntem seslerin renklerle ifade edilmesi anlayışına dayandığı için <renklerle müzik öğretim yöntemi> diye adlandırılır” (Yıldız, 2002:57). Pamir (1984:11)’e göre piyano eğitiminde nota öğretimi yaparken, sol ve fa anahtarları veya her bir nota farklı renklerdeki kalemle boyanabilir. Bununla birlikte parçanın melodik yapısı, formu ve çokseslilik örgüsü belirtilirken de bu öğretme tekniği kullanılmaktadır. Grafikleme, sıklıkla “notaları dizeler üzerinde

grafikleyerek öğretme yoludur” (Yıldız, 2002:58) şeklinde tanımlanır. Bununla birlikte çalışılan bölümler ve biçimsel yapı da grafiklendirerek öğretilir.

Öğretmen ve öğrenciyi birlikte kapsayan tekniklerin başında soru-cevap gelir. Piyano dersinde soru-cevap tekniğinin, öğrencilerin derse aktif olarak katılmalarına büyük katkısı vardır. Ernst (1991)’e göre öğrencilere yöneltilecek olan sorular, öğrencinin kendi bilgilerini yoklamasına fırsat verecek nitelikte olmalıdır. Tüm okuma çalışmaları ve analizler sırasında öğrenciye buldurmaya ve düşündürmeye yönelik, yönlendirici sorular sorulmalıdır.

Tartışma tekniği de, öğrencilerin derse katılımını sağlamaya yöneliktir. Tartışma, “bir konu üzerinde öğrencileri düşünmeye yönlendirmek, iyi anlaşılmayan noktaları açıklamak ve verilen bilgileri pekiştirmek amacıyla kullanılan bir tekniktir” (Demirel, 2002:84). Çalışılan parçaların dönemindeki siyasi, toplumsal, kültürel vb. olaylar hakkında karşılıklı tartışılması, öğrencilerin dersten zevk almalarını ve bu sayede dersin akıcılığını etkileyeceği düşünülmektedir.

Öğretmen kontrolünde fakat daha çok öğrenci merkezli sürdürülen diğer teknikler ise, Çözümleme, Sınıflama ve Karşılaştırma’dır. Karşılaştırma tekniği öğrencilere sorgulayabilme, merak duyma alışkanlıklarını kazandırma yönünde kullanılmaktadır. Aynı zamanda öğrenciler, bölümler arasındaki ilişkileri, benzer ve farklı bölümleri fark edebilmektedirler. Çözümleme yöntemi, Karşılaştırma tekniğini desteklemekte aynı zamanda bu tekniğe zemin oluşturmaktadır. Çözümleme yöntemi ile çalışılan parçalar form, çokseslilik, yapısal elementler vb. yönünden analiz edilebilmektedirler. Bu sayede bu analizleri alışkanlık haline getiren öğrenciler, zamanla ilişkileri fark edip karşılaştırma yapabilmektedirler. Sınıflama yöntemi ise, benzer özellikleri olan ve aralarında ilişki bulunan noktaları ortak başlıklar altında birleştirmede kullanılmaktadır

Dinleme ve İzleme teknikleri öğrenci merkezlidir. Öğrencilerin çalışılan parçanın karakterini kavrayabilmeleri için kullanılan tekniklerden birisi Dinlemedir. Çalışılan parçanın ses kaydı, öğretmen tarafından çalınması veya bir konserde

dinletilmesi çalışmalara yeni bir tazelik getirmektedir (Pamir, 1984). Dinleme yöntemiyle benzer etkileri yaratabilecek diğer bir teknik ise İzleme'dir. Besteci veya dönem hakkında yapılmış bir belgesel, bir konserin görüntü kaydı vb. materyaller kullanıldığı takdirde görsel olması dolayısıyla öğrenilenlerin kalıcılığına katkı sağlanır. Dinleme ve İzleme yöntemleri aynı anda kullanılabildikleri gibi, ayrı ayrı da kullanılabilmektedirler.

Öğrencilerin eserleri somut olarak algılayabilmeleri için bu yöntemlerle birlikte Devinme yöntemi de kullanılabilmektedir. Dalcroze tarafından temelleri atılan Devinme, "müziksel işitme, okuma, yazma ve söylemeyi bedensel ritmik devinimlerle ifade ederek öğretme yöntemidir" (Yıldız, 2002:63). Piyano dersinde çalışılan parçanın ritmik ve melodik yapısına göre bedensel devinimler yapılabilir. Örneğin öğretmenin çalışılan bir valse, bedensel salınımlarla anlatması, öğrencinin parçanın ritmik yapısını anlamasında yol gösterici olmaktadır.

Derslerde yapılan çalışmaların amacına ulaşabilmesi için, öğrencilerin piyano öğretmenleri tarafından ders dışı çalışmalara da yönlendirilmesi gerekmektedir. Bu yöndeki öğretim eylemlerinden birisi Ödevlendirmedir. Bu yöntem, "öğretmenler tarafından çocukların ders dışı zamanlarda hazırlamaları için verilen; bazen derse hazırlık ve çoğu kez de derste öğrenilenleri pekiştirme, genişletmeyi ve tamamlamayı amaçlayan çalışmalardır" (Vural, 2005:217). Öğretmen ders dışı çalışmalar kapsamında, belirli bir konu veya eser hakkında öğrenciyi yönlendirerek Araştırma Yaptırma yöntemini de kullanabilmektedir. Bu yönde tercih edilebilecek başka bir yöntem de Koleksiyon Oluşturma'dır. Bu yöntem, öğrencilerin çalıştığı parçayla aynı form, stil, ton vb. özellikleri bulunduran veya aynı bestecinin farklı eserlerini bir araya getirmeleri esasına dayanan bir çalışmayı içerir. Bu sayede öğrenciler piyano eğitimlerini bitirdiklerinde, alana ilişkin yazılı ve işitsel dokümanlara da sahip olmaktadır.

2. Piyano Dersinin Müzik Alan Bilgisi İle İlişkisi

Birçok çalgı dersi gibi piyano dersinin de tek başına çalma eylemi üzerine kurulmadığı, ilgili diğer alanlarla bağlantılı olduğu belirtilmişti. Piyano eğitimi müzik alan bilgisine dayalı ve onunla sürekli olarak birlikte ilerleyen bir süreçtir. Piyano dersi ve müzik alan bilgisinin ilişkilendirilmesi sayesinde, mekanik olarak notaları seslendirmenin ötesinde, çalınan parçalara daha fazla anlam yüklenebilmektedir.

Cortot, piyano çalmanın alan bilgisiyle paralellliğini savunan önemli piyano pedagoglarından birisidir. Cortot, icracıların hataya düşme şanslarını en aza indirmeleri için, çalıştıkları eser hakkında onlardan bir yazı hazırlamalarını istemektedir. Bu yazının planını şu noktalar oluşturmaktadır (Cortot, 1950:15):

- “- Bestecinin adı, soyadı, doğum tarihi vb. gibi kişisel bilgileri
- Eserin ismi, numarası, yazıldığı tarih ve kime ithaf olunduğu
- Eserin yazılmasına sebep olan olaylar
- Eserin planı (Form, kısımlar, tonaliteler)
- Armonik analizi, eserdeki muhtelif tesirler, benzerlikler, diğer eserlerle ilişkisi
- Eserin karakter ve manası (çalanın anlayışına göre)
- Estetik ve teknik mülahaza; çalışma ve ifade bakımından faydalı öğütler”

Cortot’un değindiği noktaların Ernst’in ikincil öğrenme alanları olarak nitelendirdiği alanlarla örtüşmekte olduğu görülmektedir. Cortot hazırladığı planda Müzik Tarihi, Form, Çokseslilik, Yapısal İlişkiler ve Teknik Çalışmalar üzerinde durmuştur. Ayrıca bu çalışmaların eserin yorumlanması aşamasında aracı bir konuma sahip olduğunu da belirtmiştir (Aktaran, Fenmen, 1950).

Ernst (1991:44)’e göre, öğrenciyi piyano dersiyle müzik alan bilgisi ilişkilendirilmesi sürecinin içine dahil edebilmek için, çalışmalar sırasında öğrenciler yönlendirilmelidir. Çeşitli yöntemler vasıtasıyla, öğrencinin kendi

bilgilerini yoklamasına fırsat verilmelidir. Tüm ön okuma ve analizler sırasında, öğrenciyle buldurmaya ve düşündürmeye yönelik çalışmalar yapılmalıdır. Ernst'in önerdiği bu çalışmalar, Genel Müzik Teorisi (parçanın tonu, ölçüsü, nüans ve diğer işaretler vb.), Form Bilgisi (parçanın bölümleri, tema ve motifleri, form tipi vb.), Armoni (armonik adımlar, kadanslar vb.), metrik ve dinamik yapı özellikleri vb. dallarına dahil olmaktadır. Ernst'e göre, öğrencilerin piyano dersinde, Müzik Teorisi, Armoni ve Form Bilgisi vb. gibi diğer alan dersleriyle ilişkilendirme yapması ve bu noktalarda yeterli hazır bulunuşluk düzeyine sahip olması gerekmektedir.

Gökbudak (2002) "Piyano Eğitiminde Yeni Bir Parça Öğrenirken İzlenecek Yöntemler" konulu bildirisinde, parça öğrenilirken gerekli alt yapının oluşturulması gerektiğini belirtmiştir. Bu alt yapıdan kastedilen ise, parça seçimi, ilk okuma ve analiz, yöntem ve metotların planlanmasıdır. Gökbudak'a göre, parça seçiminde, parçanın bestecisi, hangi müzik dönemine ait olduğu, formu vb. hakkında bilgi sahibi olunması gerekmektedir. İlk okuma ve analiz müziğin ifadesi için nelerin yapılması gerektiğini göstermektedir. Çalışılan yeni parçanın anlamını ve formunu kavrayan öğrenci, öğrenmeye etkili bir adım atmış olur.

Fenmen (1997) de, Gökbudak'la paralel olarak, herhangi bir eseri ifadede müzikçinin dikkat edeceği noktaları, eserin bestecisi hakkında bilgi (olgunluk dönemi veya gençlik dönemi, ülkesi, yaşam koşulları vb.), eserin formu ve planı, eserin karakteri ve anlamı şeklinde belirtmiştir. Bu ifadeden yola çıkacak olursak; bir eseri doğru ifade edebilmek için, piyano dersinin yine Müzik Tarihi ve Form Bilgisi gibi müzik kuramsal alanlarla desteklenmesi gerektiği sonucuna varılmaktadır. Ona göre bir müzikçi sunusu esnasında, çaldığı eserin ruhunu, karakterini dinleyiciye doğru aktarmalıdır. Bunun da öncelikli koşulu, icracının çaldığı eseri önce kendisinin irdelemesi, anlaması ve hissetmesidir.

Kıvrak (2003)'a göre öğrencilerde müziksel duyarlılık oluşturabilmek için, çalışılan eserin bestecisinin hayatı, stili, yaşadığı dönem ve o dönemdeki diğer sanat dalları hakkında bilgilendirme yapılmalıdır. Çalışılan eserin mekanik olarak

çalışmasından önce, analiz edilmesi, tüm yapı taşlarının irdelenmesi, doğru kavranması ve anlamlandırılması iyi bir yorum için önkoşuldur.

Piyano eğitimi sürecini basamaklandıran Pamir (1984:60) de, piyano eğitiminin müzik alan bilgisi ile desteklenmesi gerektiğini belirtmiştir. Pamir'e göre, öğrencileri çalışmaya motive etmek için, ek bilgilendirmeler yapılmalıdır. Eserin bestecisi ve yaşadığı dönem, eserin armonisi, cümlelerin yapısı ve eserin dinamikleri hakkında bilgilendirmeler yapılmalıdır.

Öğrencilerin eseri tanıdıkları oranda derinlikli çalışabilecekleri ve yorumlayabilecekleri düşünüldüğünden, eser ve öğrenci her anlamda kaynaştırılmalıdır. Eserin çalışılması ve sunumu sırasında, konsantre olabilmek, çalınan eseri hissedebilmek öğrenciler açısından önem taşımaktadır. Yapılan ilişkilendirme ve analizlerin, öğrencilerin esere konsantrasyonunu arttıracak da düşünülmektedir.

Tufan (1994)'a göre “Piyano eğitiminde müzikal analiz; sadece belli bir düzeyde müzik teorisi bilgisiyle ya da yoğun bir müzik eğitimi süreci sonunda gerçekleştirilebilecek bir iş olarak değil, aynı zamanda piyano eğitimi sürecinin en başında bile öğrencilerin sorgulama ihtiyacı duyacağı ve kendilerince çıkarımlar yapabileceği bir iş disiplini, çalışma disiplindir”(Tufan'dan alıntılan, Bağçeci, 2001:21).

Uçan (1997) ise yapılan bir iş, süreç veya ürünün yeterince başarılı olabilmesi için analize dayandırılması gerektiğini dile getirmiştir. Eserlerin çalışılması sürecinde yapılacak olan analizlerin, çok boyutlu ve birçok alanı kapsayacak şekilde yapılması gerekir. Tufan (1995), analizin iyi bir piyano dersinin gereği olduğunu dile getirmiştir: öğrenciler parçalardaki cümleleri, kadansları, akorları, aralıkları ve gamları tanımalıdırlar.

Eserleri analiz edebilen bir bakış açısıyla çalışma, müzik öğretmeni adaylarının hem öğrencilik hem de meslek yaşamlarında yararlanacakları bir

özelliktir. Müzik öğretmeni adaylarının, öğrencilik sürecinde elde ettikleri analiz edebilme, sorgulayabilme, ilişkileri fark edebilme vb. gibi alışkanlıkları, öğretmenlik yaşamlarında da sürdürmeleri beklenmektedir. Bağçeci (2001)'ye göre, müzik öğretmeni yetiştiren kurumlarda piyano eğitiminin en başından itibaren teknik ve müzikal disiplinlere ilişkin çok yönlü bir analitik bakış açısı yaratılmaya çalışılmalıdır.

Yukarıda görüldüğü gibi, birçok piyano eğitimcisi derste yapılan çeşitli çalma çalışmalarının Müzik Teorisi, Armoni, Konrapunkt, Form Bilgisi, Müzik Tarihi vb. gibi müzik kuramsal dallarla ilişkilendirilmesi gereğini açıkça vurgulamaktadır. Bu alanlara bağlı olarak yapılacak çalışmaların, piyano dersini destekleyici yönünü dile getirmektedirler. Bu durum düşünebilen, sorgulayabilen, ilişkilendirebilen öğretmen adayları yetiştirmek için son derece önem taşımaktadır.

3. Müzik Öğretmeni Yetiştiren Kurumlarda Piyano Eğitimi

Müzik öğretmeni yetiştiren kurumlarda okuyan öğrencilerin, meslek hayatlarındaki başarılarını etkileyecek faktörlerden birisi de, piyano dersinde elde ettikleri beceri düzeyleridir. Bu yüzden piyano dersi bu kurumlarda zorunlu olarak okutulmaktadır (YÖK, 1998). Kutluk'a göre, bu çalgının müzik öğretmenliği programlarında zorunlu olarak okutulmasının geçerli nedenleri vardır. Söz konusu nedenler şunlardır (Kutluk, 1996:4):

“1- Piyano çalan bir kişi çoksesliliği kavrama, deşifre, müziksel işitme, armoni, biçim yönünden bilgilenme gibi müziğin çok önemli alanlarında gelişme olanağı bulur.

2- Piyanonun kendine yeten bir solo çalgısı olmasının yanı sıra başka çalgılara ya da insan seslerine eşlik yapmakta kullanılan bir “eşlik çalgısı” olması, eğitsel müzik öğretimindeki önemini artırmaktadır”.

Kutluk'un tanımından da anlaşıldığı üzere piyano, müzik öğretmeni yetiştiren kurumlarda birçok dersin işlenmesi sürecinde zorunlu olarak yer alan bir çalgıdır. Piyano dersi bu nedenle, bu kurumlarda içeriği ve kredisi değişmekle birlikte ana çalgı ve yardımcı çalgı olarak her zaman var olmuştur.

3.1. Tarihsel Genel Bir Bakış

Cumhuriyet tarihinde müzik öğretmeni yetiştirilmesine ilk olarak, 1924 yılında kurulan Musiki Muallim Mektebi'nde başlanmıştır. “1925'te yayınlanan MMM Talimatnamesi'nde keman, piyano, flüt ve viyolonsel olmak üzere dört çalgıdan birinin zorunlu olduğu belirtilmekte ve piyano eğitime ait başka bir bilgi bulunmamaktadır”(Çimen, 2004:126).

1937-1938 öğretim yılından itibaren, müzik öğretmeni yetiştirme işi Gazi Orta Muallim Mektebi ve Terbiye Enstitüsüne devredilmiştir. Bu kurumun Müzik Şubesi 1941 yılı Müfredat Programında, esas çalgı piyano dersinin 3 yıl süreyle ve haftada 1 saat okutulduğu görülmektedir (Çimen, 2004). Programda ayrıca, derste öğretmenlerin her öğrenciye 1 saat süre ayıracağı ve öğrencilerin ders dışında da haftada en az 20 saat piyano çalışacağı yer almaktadır. 1944'te ders dışı çalışma 24 saate çıkarılmıştır. Yardımcı çalgı piyano dersi ise birinci yıl haftada yarım saat, ikinci yıldan itibaren ise 1 saat olmak üzere okutulmaktadır. Bu kurumun 1970 programında, esas çalgı piyano 3 yıl, haftada 1 saat, yardımcı çalgı piyano dersi ise 2 yıl, haftada 1 saat olarak belirtilmektedir. Yine öğrenciler için haftada 20 saatlik ders dışı çalışma zorunlu olarak bulunmaktadır (Çimen, 2004).

Gazi Eğitim Enstitüsü Müzik Bölümü 1969 yılına kadar müzik öğretmeni yetiştiren tek kurumdur. Daha sonra bu kurumu, “1969 yılında İstanbul'da, 1973'te İzmir'de, 1977'de Nazilli'de ve 1981'de Bursa'da açılan yeni müzik bölümleri izlemiştir” (Uçan, 1997:46). 1978 yılında açılan bu eğitim enstitülerinin adı Yüksek Öğretmen Okulu olmuş ve öğretim süresi de 4 yıla çıkarılmıştır (Çimen, 2004).

1982 yılına kadar bu şekilde devam eden müzik öğretmenliği eğitimi, bu tarihte çıkarılan 2547 sayılı Yükseköğretim Yasasına göre, üniversitelerin eğitim fakültelerine devredilmiştir. Bu tarihten itibaren üniversitelerdeki müzik eğitimi bölümlerinde, YÖK kanunu ve yönetmelikler doğrultusunda, üniversiteler senato kararı ile değişiklik yapabildiğinden, farklı programlar uygulanmıştır (Çimen, 2004). Bu yüzden bu kurumlarda yapılan piyano dersinin, 4 yıllık lisans programındaki süresi ve haftalık çalışma saati farklılık göstermektedir. Bu durum 1998 yılında bütün üniversitelerde ortak bir program uygulamasına geçilene kadar devam etmiştir.

3.2. Günümüzdeki Durum

1998-1999 öğretim yılından itibaren uygulanmakta olan merkezi “Müzik Öğretmenliği Lisans Programı” na göre piyano dersi 4 yıllık lisans süresinin ilk 6 yarıyılını kapsamaktadır. Piyano dersi ikişerli gruplar halinde, haftada 2 saat ve 2 kredi olmak üzere, zorunlu ders kapsamında okutulmaktadır (YÖK, 1998).

Piyano eğitiminin müzik öğretmenleri için son derece gerekli olmasından yola çıkılarak, dersler I. dönemden itibaren, çalmaya yönelik aktiviteler ve teorik çalışmalarla başlamaktadır. 3 yıl süresince egzersizler, etüdler ve değişik dönemlerden eserler çalışarak piyano alanında gerekli yeterliliğin kazandırılması amaçlanmaktadır. Günümüzde birçok müzik öğretmenliği programında çalıştırılan etüd, eser ve egzersizlerin benzerlik gösterdiği bilinmektedir. Kutluk (2001:150) “Türkiye’deki Müzik Öğretmeni Yetiştiren Kurumlardaki Piyano Eğitimi” konulu doktora tezinde, piyano öğretim elemanlarına derslerde en çok kullandıkları başlangıç okulları, etüt ve eserleri sormuştur. Kutluk’un ulaştığı sonuçlar aşağıdaki tablolarda verilmiştir.

Çizelge 2. Öğretim Elemanlarının En çok Kullandıkları Başlangıç Okulları ve Etütler

Başlangıç Okulları	Etütler
Burkard	Czerny
Beyer	Hanon
Beringer	Duvernoy
Piyano Albümü	Burgmüller

Çizelge 3. Öğretim Elemanlarının Öğrenciler İçin Repertuar Seçimleri

Barok Dönem	Klasik Dönem	Romantik Dönem	Yeni Müzik
J.S. Bach - Der Erste Bach - Küçük Prelüd ve Fügler - İki Sesli Envansiyonlar Scarlatti - Sonatlar	Clementi Beethoven Kuhlau Diabelli Sonatinler	Schuman -Gençlik Albümü Chopin -Valsler -Mazurkalar Tchaikovsky -Gençler İçin Albüm	B. Bartok -Mikrokosmos 1-6 ve For Children Debussy -Children's Corner Kabalevski -Çocuklar İçin 30 Parça

Ülkemizdeki müzik öğretmenliği lisans programlarında piyano eğitimi, yukarıda belirtilen egzersiz, etüd ve eser çalışmalarıyla yoğun bir şekilde devam etmektedir. Öğretim elemanları tarafından öğrencilere kazandırılması gereken bu egzersiz, etüd ve eserler incelendiğinde birçok stil ve tekniği kapsadığı görülmektedir. Bu farklı stil ve teknikteki parça ve eserleri kavrayabilmek için, piyano dersinin müzik alan bilgisiyle ilişkilendirilerek sürdürülmesi bir zorunluluk halini almaktadır.

4. İlgili Araştırmalar

Piyano öğretmenleri tarafından Müzik Alan Bilgisi'nin derse ne düzeyde transfer edildiğiyle ilgili, Türkçe yazılı bir kaynağa ulaşılammıştır. Ancak bu konuyla ilişkilendirilebilecek başka çalışmalar bulunmaktadır. Söz konusu araştırmalar daha çok, ilgili öğretim elemanlarının görüşlerine başvurulması yöntemiyle yapılmıştır.

4.1. Müzik Öğretmeni Yetiştiren Kurumlardaki Yardımcı Çalgı Piyano Dersleri Üzerine Bir Araştırma

Kasap (2004)'ın yaptığı bu çalışmada piyano öğretim elemanlarından, müzik öğretmeni adaylarına öğretilmesi gereken işlevsel piyano becerilerini hazırlanan anket üzerinde en önemliden en önemsiz doğru sıralamaları istenmiştir. Bu araştırmanın sonucuna göre, piyano öğretim elemanları, performans ve işlevsel piyano becerilerini öğretimde öncelik sırasına göre şu şekilde sıralamışlardır (Kasap, 2004:160-175):

- 1- Deşifre çalabilme
- 2- Teknik çalışmalar
- 3- Eşlik yapabilme
- 4- Repertuar
- 5- Çokseslendirme
- 6- Stil geliştirme
- 7- Kadans çalabilme
- 8- Analiz edebilme
- 9- Birlikte seslendirme
- 10- Transpoze edebilme
- 11- Ezberleme
- 12- Verilen bas partisi üzerine çokseslendirme yapabilme
- 13- Doğaçlama yapabilme
- 14- Orkestra ve koro eserlerini çalabilme

Yukarıdaki sıralamaya bakıldığında, piyano derslerinde ilgili teknik ve çalma çalışmalarına öncelikli olarak yer verildiği görülmektedir. Yapılan çalma çalışmalarından sonra ise çokseslendirme bilgisi, stil geliştirme, kadans çalabilme ve analiz edebilme gibi müzik alan bilgisi ile ilişkili konulara değinildiği görülmektedir. Araştırmaya katılan öğretim elemanlarının yaptığı bu sıralamanın, aynı zamanda Ernst'in modelindeki birincil ve ikincil öğrenme alanlarıyla da belli ölçülerde paralellik gösterdiği dikkat çekmektedir.

4.2. Piyano Eğitiminde Performans, Müzikal Analiz Etkileşimi

Bağçeci (2001) tarafından, piyano dersinde yapılan müziksel analizin, performansı ne düzeyde etkilediğini ölçmek amacıyla deneysel bir çalışma yapılmıştır. Sonuca ulaşabilmek için 4 yarıyıl süresince piyano eğitiminin en başından itibaren analitik bir öğrenme-öğretme süreci gerçekleştirilmiştir. Bağçeci'ye göre bu analizler, eserin teknik ve müzikal güçlüklerini saptamak, çözümler üretmek ve etkili bir performansa ulaşabilmek için yapılan çalışmalardır.

Deney sürecinde piyano dersinin teknik ve çalma boyutları müzik kuramsal noktalarla sürekli ilişkilendirilmiştir. Bağçeci'nin, bu çalışmalar esnasında eser analizlerinde temel aldığı boyutlar şunlardır:

- Armoni
- Kontrapunkt
- Form
- Stil
- Eserin bestecisi
- Eserin karakteri
- Eserdeki karakter ve atmosfer değişiklikleri
- Kavrayışı ifade edebilecek estetik sorunlar (Ritm: ölçü aksanları, ritmik aksanlar ve duygusal aksanlar; Melodi: cümle ve cümle parçacıklarının artikülasyonu ve nüans öğeleri).

Yapılan 4 dönemlik çalışmalar gözlemlenip değerlendirildikten sonra şu sonuçlara ulaşılmıştır:

“1- Elde edilen bulgulardan, örneklem grubunu oluşturan öğrencilerin, piyano eğitiminde kriter olarak kabul edilen teknik ve müzikal disiplinlere ilişkin kritik hedef ve davranışlara “Büyük Ölçüde” hatta “Tamamen” ulaştıkları anlaşılmaktadır.

2- “Analitik yaklaşımli bir piyano eğitimi” süreci öğrenmeyi olumlu bir şekilde etkilemiştir.

3- Piyano eğitiminde müzikal analiz, sadece belli bir düzeyde müzik teorisi ya da bir müzik eğitimi süreci sonucunda gerçekleştirilebilecek bir iş olarak değil, aynı zamanda, piyano eğitimi sürecinin en başında bile öğrencilerin sorgulama ihtiyacı duyabileceği ve kendilerince çıkarımlar yapabileceği bir iş disiplini, çalışma disiplini.

4- Piyano eğitiminde müzikal analiz, ses üretme aşamasından başlayan ve eğitim süresi boyunca da sorgulanması ve sorgulattırılması gereken hem teknik davranışlara hem de müzikal beklentilere ilişkin disiplinler bütünüdür” (Bağçeci, 2001:135-136).

4.3. Müzikal Yapı Ön-Bilgisinin Piyanoda Eser Seçimine Etkisi

Akyıldız, Arseven ve Şentürk (2004) tarafından yapılan bu araştırmada müzikal yapı iki temel ögeyi kapsamaktadır: Armoni ve Form. Yapılan araştırmada görüşme yöntemiyle piyano öğretim elemanlarının bu konuyla ilgili görüşlerine başvurulmuştur.

Bu araştırmada ğretim elemanlarından, repertuarlarındaki Form tercihlerini 5’li derecelendirerek sıralamaları istenmiştir. Araştırma sonucunda ilk sırayı “Üç Kısımlı şarkı” ve “Sonat Allegro” formları paylaşmıştır. İkinci sırayı ise “İki Kısımlı şarkı”, “Rondo”, “Serbest Form (Büyük)”, “Fügal Formlar (invenzione)” ve “Füg” formları paylaşmaktadır.

Araştırma kapsamında aynı ğretim elemanlarına, bu form yapılarına aşinalık ve analiz düzeyleri sorulmuştur. Veriler “1” en yüksek düzeyi ve “5” en alt düzeyi ifade edecek şekilde 5’li derecelendirilmiştir. Araştırma sonucuna göre ğretim elemanlarının bu form yapılarını analiz düzeyleri aşağıdaki çizelgede gösterilmiştir (bkz. Çiz.4).

Çizelge.4. Öğretim Elemanlarının Sık Tercih Ettikleri Formlara Yönelik Analiz Düzeyleri

FORMLAR	Analiz Düzeyi Ortalaması
İki Kısımlı şarkı	1.00
Üç Kısımlı şarkı	1.33
Rondo	2.88
Sonat Allegro	3.71
Fügal Formlar (invenzione)	3.75
Füg	4.00
Serbest Form (Büyük)	5.00

Bu tabloya göre, ilgili ğretim elemanlarının 2 ve 3 Kısımlı şarkı Formlarını yeterli düzeyde, Rondo formunu ise orta düzeyde analiz edebildikleri ortaya çıkmaktadır. Ancak repertuarlarında öncelikli olarak yer verdikleri formlardan Sonat Allegro, Serbest Form (Büyük), Fügal Formlar (invenzione) ve Füg formlarını ise yeterli düzeyde analiz edemedikleri görölmektedir.

Yine bu çalışma kapsamında piyano ğretim elemanlarına müzikal yapıya bağılı çalışma güçlüklerinin eser seçimine etkisi ve müzikal yapının çalışma

alanlarını etkileme düzeyleri sorulmuştur. Öğretim elemanları öncelikli olarak eser seçiminde deşifre, yorum ve ezberleme güçlüğü gibi etkenlerin etkili olduğunu belirtmişlerdir. Analiz güçlüğü'nün ise eser seçimini etkileme düzeyinin oldukça düşük olduğunu ifade etmişlerdir. Bu sonuca göre, analiz güçlüğü'nün öğretim elemanlarının çalışma alanlarını ve eser seçimlerini hemen hemen hiç etkilemediği görülmektedir (Akyıldız, Arseven ve Şentürk, 2004:139). Öğretim elemanlarının analiz edebilme düzeylerinin düşük olması, fakat buna rağmen analiz güçlüğü'nün eser seçimini ve çalışma alanlarını hiç etkilemediğini belirtmeleri bir çelişkiyi doğurmaktadır.

BÖLÜM III

YÖNTEM

1. ARAŞTIRMA MODELİ

Bu araştırma, esas olarak ampirik tarama modellerine girmektedir. Bununla birlikte ikinci alt problemin çözümü için belgesel tarama da yapılmıştır. Piyoano derslerine müzik alan bilgisinin aktarılma durumu ve yollarını tespit etmek amaçlanmış ve veriler hiç bir deneysel müdahale yapılmaksızın toplanmıştır. Elde edilen veriler nitel ve nicel olarak işlenerek, mevcut durum betimlenmiştir.

2. EVREN VE ÖRNEKLEM

Araştırmanın evrenini, Kuzeybatı Anadolu illerinden seçilen bir üniversitenin Müzik Eğitimi Anabilim Dalı'nda piyoano derslerini yürüten öğretim elemanları oluşturmaktadır. Bu kurumda 3 öğretim üyesi, 3 öğretim görevlisi, 2 araştırma görevlisi ve 1 ücretli öğretim elemanı olmak üzere 9 öğretim elemanı piyoano dersi vermektedir.

Bu evrenden örneklem seçilirken “amaçlı örnekleme” (Yıldırım, Şimşek, 2003:107) yöntemi kullanılmıştır. Bu tür örneklem seçimi yapılırken, araştırmanın amacına en uygun olan kişi ya da gruplar örneklem olarak alınmaktadır. Bu çalışmada da, uzmanlık alanı piyoano eğitimi olan öğretim elemanları araştırma kapsamına alınmıştır. Buna göre, 2 Öğretim Üyesi ve 1 Araştırma Görevlisi uzmanlık alanı piyoano eğitimi olmadığından kapsam dışı bırakılmışlardır. Ayrıca 1 ücretli öğretim elemanı da araştırmacının kendisi olduğundan, yanlılığı önlemek

amacıyla örneklem grubuna alınmamıştır. Bu durumda araştırmanın örneklemi 1 Öğretim Üyesi, 3 Öğretim Görevlisi ve 1 Öğretim Yardımcısı oluşturmaktadır.

Çizelge 1. Öğretim Elemanlarının Bireysel Özellikleri

Örneklem	Yaş	Öğrenim Durumu	Toplam Görev Yılı	Ders Yüğü
A Öğretim Elemanı	25-34	Yüksek Lisans	1-10	30-39 saat
B Öğretim Elemanı	25-34	Yüksek Lisans	1-10	30-39 saat
C Öğretim Elemanı	35-44	Yüksek Lisans	11-20	30-39 saat
D Öğretim Elemanı	55-64	Yüksek Lisans	21-30	30-39 saat
E Öğretim Elemanı	25-34	Yüksek Lisans	1-10	1-9 saat

3. VERİLERİN TOPLANMASI

Araştırma sorularını cevaplayabilmek için çeşitli yöntemlerle veri toplanmıştır. Öğretim elemanlarının müzik alan bilgisinin derse transferi konusundaki görüşlerinin saptanması için görüşme yöntemi kullanılmıştır. Burada, örneklemin araştırma konusundaki yaşantı ve düşüncelerini, özgür bir şekilde anlatım yoluyla ortaya çıkarmayı hedefleyen naratif görüşme yöntemi tercih edilmiştir. Mayring (1999)'e göre, “naratif yaklaşım, katılımcı kişilerin bağımsız olarak saptama yapma, genelleme, ilişkilendirme, kişisel deneyimlerini değerlendirme yeterliklerini ve standartlaştırılmış ölçeklerde tespiti zor olabilen subjektif anlamları ortaya koyduğundan önem taşımaktadır” (Kalyoncu, Sazak, 2006:2). Naratif görüşme de konuyla ilgili 5 ana sorudan yola çıkılmıştır (bkz. Ek-3). Görüşmeler sırasında not alınması, konuşmanın akıcılığını bozacağından daha sonra araştırmacı tarafından irdelenmek üzere görüşmenin ses kaydı yapılmıştır.

Dersin planlama aşamasında müzik alan bilgisinin yerini tespit edebilmek için doküman analizi yapılmıştır. Müzik Alan Bilgisinin ders tanımındaki ve mevcut

ECTS ders planlarındaki yerini tespit edebilmek için nitel içerik analizi tekniği uygulanarak, ders tanımı ve planları irdelenmiştir.

İlgili öğretim elemanlarının müzik alan bilgisini derse transfer düzey ve yollarının belirlenmesinde gözlem yöntemi kullanılmıştır. Bunun için hazırlanan gözlem formu (bkz. Ek-2), Müzik Tarihi, Form Bilgisi, Çokseslendirme Bilgisi ve Yöntem kısmı olmak üzere 4 bölümden oluşmaktadır. Gözlem formunun kapsam geçerliği için, araştırmanın yapıldığı üniversitenin dışındaki başka bir üniversiteden, uzmanlık alanı piyano eğitimi olan 1 öğretim üyesi ile çalışılmıştır. Uzman ile görüşme yapılmış, form üzerinde tartışılmış ve gelen dönütlere göre forma son şekli verilmiştir.

Bu formda, Müzik Tarihi dalında 7, Form Bilgisi dalında 8 ve Çokseslendirme Bilgisi ile ilgili olarak 10 olmak üzere toplam 25 madde yer almaktadır (bkz. Ek-2). Yöntem bölümü ise 14 öğrenme-öğretme yöntem ve tekniğini kapsamaktadır. Gözlenecek öğretim etkinlikleri ayrı maddelerde belirtilmiş ve her bir madde için beşli dereceleme ölçeği kullanılmıştır. Ölçeğin kapsam geçerliliğine bakmak amacıyla bir deneme çekimi yapılmıştır. Bunun için bir öğretim elemanının dersi kaydedilip, araştırmacı ve danışmanı tarafından değerlendirilmiştir.

Bu araştırmada 2 gözlemci görev almıştır. Gözlemcilerden biri araştırmacının kendisi, diğeri ise başka bir müzik kurumunda görevli bir piyano öğretmenidir. Değerlendirmelere başlamadan önce ikinci gözlemciye, araştırmacı tarafından konu hakkında bilgi verilmiş, gözlem formu tanıtılmış ve ne şekilde puanlama yapılacağı anlatılmıştır. Ardından öncelikle gözlemciler arasındaki tutarlılığı ölçmek için değerlendirme denemesi yapılmıştır. Bir öğretim elemanının dersi iki gözlemci tarafından değerlendirilmiştir. Gözlemcilerin yaptığı bu ölçmenin korelasyon katsayısı $r=0.88$ olarak bulunmuştur. Bu değere göre gözlemciler arasındaki tutarlılığın yüksek olduğundan söz edilebilir.

Yapılan gözlemler sırasında, gözlemciler dersliklerde bulunmamışlardır. Dersler doğal yapıya en yakın olanı elde edebilmek amacıyla, daha sonra gözlemciler tarafından izlenerek değerlendirilmek üzere kameraya çekilmiştir. Yapılan gözlemler, her öğretim elemanının 5 dersini kapsayacak şekilde düzenlenmiş ve toplam 25 adet piyano dersinin görüntü kaydı yapılmıştır. Dersi gözlenen öğrenciler ise tesadüfi seçimle belirlenmiştir.

Formda yer alan maddeler, öğretim elemanlarının gözlenen öğretme davranışı gerçekleştirme düzeyine göre puanlanmıştır. Eğer öğretim elemanları ilgili alanlarda ders süresince hiç bilgilendirme yapmamışsa 0= Hiç, birkaç defa yapmışsa 1=Çok Az, eserlerin veya dersin belirli kısımlarında yapmışsa 2= Kısmen, dersin büyük çoğunluğunda yapmışsa 3= Büyük Ölçüde ve parçaların tümünde sürekli olarak yapmışsa 4= Tamamen şeklinde puanlanmıştır.

Bunların dışında, konuyla ilgili kaynak taraması yapılmış ilgili kuramsal yayınlar ve araştırmalar irdelenerek gerekli veriler toplanmıştır. Elde edilen nitel ve nicel veriler işlenerek, belirli kategoriler altında sunulmuştur.

4. VERİLERİN ÇÖZÜMLENMESİ

Öncelikle iki gözlemci tarafından 25 dersin değerlendirmesi yapılmıştır. Her iki gözlemcinin de, aynı öğretim elemanına yönelik değerlendirmelerinin güvenilirliğini ölçmek için korelasyon yöntemi kullanılmıştır. Yapılan 25 derslik gözlemlerin öğretim elemanlarına göre güvenilirlik katsayıları aşağıda belirtilmiştir:

A öğretim elemanı için $r=0.87$

B öğretim elemanı için $r=0.80$

C öğretim elemanı için $r=0.91$

D öğretim elemanı için $r=0.87$

E öğretim elemanı için $r=0.85$

Yapılan güvenirlik analizi sonuçlarına göre, iki gözlemcinin puanlamaları arasındaki tutarlılık yüksek değerlerde bulunmuştur.

Veri işlenmesinde örneklem grubunu oluşturan öğretim elemanlarının, Müzik Tarihi Bilgisini derse yansıtırma durumlarına ilişkin 5 derslik ham verilerin, her madde için “Aritmetik Ortalama”, “Minimum Değer”, “Maksimum Değer” ve “Standart Sapma” hesaplamaları yapılmıştır. Bu işlem aynı şekilde Form, Çokseslendirme Bilgisi ve Yöntem bölümleri için de tekrarlanmıştır.

Bu çalışmada, aritmetik ortalama sonuçlarında 0-0.49 arası “Hiç”, 0.50-1.49 arası “ok Az”, 1.50-2.49 arası “Kısmen”, 2.50-3.49 arası “Büyük ölçüde” ve 3.50-4.00 arası ise “Tamamen” düzeylerini ifade etmektedir.

Öğretim elemanlarıyla yapılan naratif görüşmelerden elde edilen veriler ise Müzik Tarihi, Form Bilgisi, Çokseslendirme Bilgisi ve Yöntem dallarında gruplandırılmış, sınıflama ve sıralama leği kullanılarak işlenmiş ve durum betimlenmiştir.

BÖLÜM IV

BULGULAR VE YORUMU

Bu bölümde, seçilen üniversitenin Eğitim Fakültesi Güzel Sanatlar Eğitimi Bölümü Müzik Eğitimi Anabilim Dalı Müzik Öğretmenliği Lisans Programında görevli piyano öğretim elemanlarının, müzik alan bilgisini piyano dersine transfer etme durumlarına ilişkin bulgular sunulmaktadır.

1. Piyano Öğretim Elemanlarının Müzik Alan Bilgisinin Derse Transferine İlişkin Görüşlerine Ait Bulgular

1.1. Müzik Tarihi'nin Piyano Dersine Transferine İlişkin Görüşleri

Piyano derslerini yürüten öğretim elemanlarıyla yapılan naratif görüşmeler sonucunda, Müzik Tarihi ve Piyano dersi ilişkisi konusundaki görüşleri saptanmıştır.

Çalışma örneklemini oluşturan öğretim elemanları, genel olarak Müzik Tarihi kapsamındaki ilgili bilgilerin piyano dersinde ele alınması gerektiğini düşünmektedirler. Öğretim elemanlarının ikisi, Müzik Tarihi konusunda yeterli bilgisi olmayan bir öğrencinin, yorum yapabilme konusunda sıkıntı yaşayacağını özellikle vurgulamaktadırlar. Öğretim elemanları, müzik tarihi bilgilerinin piyano dersine aktarılmasının aşağıdaki yönlerde olması görüşündedirler:

1. Çalışılan eserin dönem özellikleri hakkında bilgilendirme yapılmalıdır.
2. Çalışılan eserin döneminin diğer özellikleri anlatılmalıdır.
3. Çalışılan eserin bestecisi hakkında bilgilendirme yapılmalıdır.

Piyano ğretim elemanları, bunun yanı sıra uygulamada Müzik Tarihi ile ilişki kurmada sıkıntılar olduğunu ve detaylara girilemediğini de belirtmişlerdir. Öğretim elemanlarına göre, müzik tarihine ilişkin bilgilerin piyano dersine transfer edilememesinin başlıca sebepleri şunlardır:

1. Müzik ğretmenliği lisans programında, Müzik Tarihi dersinin süresinin yetersiz oluşu
2. Derste yapılan ilişkilendirme düzeyinin öğrencinin hazır bulunuşluk düzeyine göre değişmesi
3. Öğrencilerin derste çalışılan müzik tarihsel konuları ayrıca araştırıp okumamaları

İki ğretim elemanı yukarıdaki genel eğilimden farklı düşüncelere de sahiptir. Bir ğretim elemanı, Müzik Tarihi ve Piyano dersinin çok fazla ilişkili olmadığını, diğeri ise, Müzik Tarihi'nin kendi başına bir alan olduğunu dile getirmektedir.

1.2. Form Bilgisi'nin Piyano Dersine Transferine İlişkin Görüşler

Bu kısımda ğretim elemanlarının, Form Bilgisi ve Piyano dersinin ilişkisi konusundaki görüşlerinden elde edilen bulgulara yer verilmiştir.

İlgili ğretim elemanları, özellikle çalışılan parçaların biçimsel unsurlarının belirtilmesi üzerinde durmuşlardır. Form yapısı bilinmediği takdirde çalışmaların anlamlandırılmayacağı ve yorum yapabilme konusunda sorun yaşanabileceği özellikle dile getirilmiştir. Form Bilgisi'nin derste hangi boyutlarıyla ele alınması gerektiği konusundaki görüşlerini aşağıdaki gibi ifade etmişlerdir:

1. Motifler belirtilmelidir.
2. Cümleler belirtilmelidir.
3. Periyotlar belirtilmelidir.
4. Form tipi belirtilmelidir.

Yukarıdaki görüşlere ek olarak bir öğretim elemanı da, köprü ve geçişlerin belirtilmesi gerektiğini ifade etmiştir.

Öğretim elemanlarına göre, Form Bilgisinin Piyoano dersine transferi konusunda sıkıntılar bulunmaktadır. Bir öğretim elemanı 3 yıl süresince sadece küçük formlarda eserler çalışabildikleri için büyük formlara değinilemediğini de özellikle belirtmiştir. Yaşanan sıkıntılar aşağıda belirtilen sebeplere dayandırılmaktadır:

Çizelge 6. Form Bilgisinin Piyoano Dersine Transferini Zorlaştıran Sebepler

Lisans Programından Kaynaklanan Sebepler	Öğrencilerden Kaynaklanan Sebepler
-Müzik Öğretmenliği Lisans Programında Form Bilgisi dersinin olmayışı - Form bilgisinin müziksel işitme, okuma ve yazma dersi kapsamında ele alınması ve yetersiz kalması	-Öğrencilerin derslere bu konuları araştırmadan gelmeleri -Öğrencilerin bu konuda yeterince bilgiye sahip olmamaları

1.3. Çokseslendirme Bilgisi'nin Piyoano Dersine Transferine İlişkin Görüşler

Yapılan görüşmelerde öğretim elemanları, çokseslendirme bilgisi ve piyoano dersinin ilişkilendirilmesi gerektiğini belirtmişlerdir. Ayrıca öğretim elemanları, Armoniye hakim olmayan öğrencilerin piyanoya da hakim olamayacaklarını ifade etmişlerdir. Öğretim elemanlarına göre, piyoano dersinde çokseslendirmeye ilişkin yapılacak çalışmalar şunlardır:

1. Armonik analiz yapılmalıdır.
2. Akor çözümleri çalışılmalıdır.
3. Kadanslar belirtilmelidir.
4. Kontrpuan çalışılmalıdır.

Piyano ğretim elemanları, okseslendirme Bilgisi'nin Piyano dersine transferi konusunda sıkıntılar yaşadıklarını da ifade etmişlerdir. Öğretim elemanları yaşanan problemleri aşağıdaki sebeplere dayandırmaktadır.

1. okseslendirme konusunun armoni ve işitme dersinde bilinçli bir şekilde ele alınmaması
2. Armoni dersinde çözümleme yapılmadığından, öğrencilerin piyano dersinde de yapamamaları
3. Öğrencilerde temel eksikliklerin olması
4. Türk Müziği oksesliliği konusunda yeterli bilgileri olmadığından çaldıkları Türk eserlerini anlamlandıramamaları

Öğretim elemanlarının dile getirmiş oldukları problem kaynaklarından bir tanesi olan Armoni dersi, 1998 Müzik Öğretmenliği Lisans Programında bulunmamaktadır. Bu dersin içerikleri Müzik Teorisi ve İşitme Eğitimi dersi kapsamında okutulmaktadır. Öğrencilerdeki temel eksikliklerin nedeninin, Armoni dersinin ayrı bir ders olarak bulunmamasından kaynaklandığı düşünülmektedir.

2. Piyano Dersinin Planlanması Aşamasında Müzik Alan Bilgisinin Yerine İlişkin Bulgular

2.1. Müzik Öğretmenliği Lisans Programında Piyano İçin Verilen Ders Tanımlarının Müzik Tarihi, Form ve okseslendirme Bilgisiyle İlişkisi

Bu alt problemde Müzik Öğretmenliği Lisans Programında piyano dersi için verilen ders tanımlarının müzik alan bilgisiyle ilişkisi sorgulanmıştır. Bu soruya cevap verebilmek için ders tanımının içeriği irdelenmiştir.

Müzik Öğretmenliği Lisans Programında 6 dönemlik piyano dersi için kademeli bir tanım verilmemiş, bu dersin tamamı için tek bir tanım verilmiştir. Verilen Piyano I-II-III-IV-V-VI derslerinin tanımı şöyledir:

“Piyano eğitimi ve öğretimi, müzik öğretmenliği programının temelini oluşturur. Aşamalı olarak, teknik alıştırma ve etüdler, Türk ve dünya bestecilerinin eserlerinden örnekleri, eğitim müziği örneklerini, piyano literatürü ile okul müzik eğitiminde öğrenme-öğretme tekniklerini kapsar” (YÖK, 1998:80).

Piyano dersi tanımına bakıldığında, ağırlıklı olarak çalgısal beceriyi içeren eylemleri ve öğretme tekniklerini kapsadığı görülmektedir. Bu tanımda belirtilen etüt, alıştırma, eser ve eğitim müziği örneklerinin çalınabilmesi için gerekli olan müzik kuramsal ilişkiler ders tanımında yer almamaktadır.

2.2. Piyano Öğretim Elemanlarının Bireysel Ders Planlarının Müzik Tarihi, Form ve Çokseslendirme Bilgisiyle İlişkisi

Piyano öğretim elemanlarıyla yapılan görüşmelerde, öğretim sürecine ilişkin dönemlik veya yıllık bireysel planlarının olup olmadığı sorulmuştur. Piyano öğretim elemanlarınca Avrupa Kredi Transfer Sistemi (ECTS) için oluşturulan ortak bir plana ulaşılmıştır. Bu planda dersin genel içeriği 6 dönem için ayrı olarak verilmiştir. Planın genel hatlarını Müzik Öğretmenliği Lisans Programındaki Piyano dersi tanımı oluşturmaktadır. Dolayısıyla da bu planda sadece, teknik alıştırma ve etüdlere, Türk ve dünya bestecilerine ve okul müzik eğitiminde öğrenme-öğretme yöntemlerine değinilmiştir. Bu planlarda Müzik Alan Bilgisiyle ilişkili bir nokta bulunmadığından ilgili öğretim elemanlarının piyano dersinin planlanması aşamasında Müzik Tarihi, Form ve Çokseslendirme Bilgisi ile ilgili noktalara yer vermedikleri saptanmıştır.

3. Pişano Öğretim Elemanlarının Müzik Alan Bilgisini Derse Transfer Etme Düzeylerine İlişkin Bulgular

3.1. Müzik Tarihi Bilgilerinin Pişano Dersine Transfer Düzeyi

Öğretim elemanlarının Müzik Tarihi bilgilerini derse yansıtmada düzeylerine ilişkin bulgular, gözlem formunun Müzik Tarihi ile ilgili maddeleriyle toplanan verilerden elde edilmiştir.

Eserlerin anlaşılabilmesi için çalışılan eserin bestecisinin hayatı ve çağdaşları hakkında yapılan bilgilendirmelerin aritmetik ortalaması $\bar{X}=0$ olarak bulunmuştur (bkz.Çiz.7). Buna göre ilgili konulara pişano derslerinde hiç yer verilmediği, bestecinin yaşamının eserlerine nasıl yansıdığı ve bestecinin çağdaşları arasındaki yerinin ele alınmadığı anlaşılmaktadır. Yine, eser yorumunda belirleyici bir yeri olan besteci üslubuna ilişkin verilerin aritmetik ortalaması da $\bar{X}=0.16$ olarak bulunmuştur (bkz.Çiz.7). Bu bulgulara göre 25 pişano dersinin değerlendirilmesi sonucunda, çalışılan eserlerin bestecisine ilişkin bilgilere “Hiç” düzeyinde değinildiği saptanmıştır.

Çizelge 7. Eserlerin Bestecilerine İlişkin Bulgular

No	İlişkilendirme Noktası	Gözlenen Ders Sayısı	$\bar{X}$	Min. (0)	Max. (4)	S
1	Eseri çalışılan bestecinin hayatı	25	0.00	0.00	0.00	.000
2	Eseri çalışılan bestecinin üslubu	25	0.16	0.00	0.40	.167
3	Eseri çalışılan bestecinin çağdaşları	25	0.00	0.00	0.00	.000

Yapılan analizler sonucunda, parçaların dönemsel stil özellikleri üzerinde yapılan çalışmaların aritmetik ortalaması $\bar{X}=0.70$ olarak tespit edilmiştir (bkz. Çiz.8). Böylece bu konuya “Çok Az” düzeyinde değinildiği gözlenmiştir. Dönem üslubu üzerindeki çalışmaların min=0.10 ve max=1.70 olmasına rağmen, S=.651

olduğundan bu konudaki uygulamaların farklılık gösterdiği saptanmıştır. Derslerde, çalışılan eserlerin dönemindeki diğer sanat dallarının durumu, o dönemde gerçekleşen siyasi, toplumsal ve kültürel olaylar ve bunların müziksel stile etkisi ile ilgili çalışmalar ise “Hiç” düzeyinde ele alınmıştır (bkz. Çiz.8). Dersin tümünde çalışılan parçaların dönemsel olarak ilişkilendirilmesinin aritmetik ortalaması ise $\bar{X}=0.14$ olarak bulunduğundan “Hiç” düzeyine yakın değinildiği söylenebilir. Böylece, eserlerin dönem üslubu ve dönemsel ilişkiler dışında diğer noktaların hiç çalışılmadığı saptanmıştır (bkz. Çiz.8).

Çizelge 8. Eserlerin Dönemlerine İlişkin Bulgular

No	İlişkilendirme noktası	Gözlenen Ders Sayısı	$\bar{X}$	Min. (0)	Max. (4)	S
1	Parçaların dönem stil özellikleri	25	0.70	0.10	1.70	.651
2	Çalışılan eserin dönemdeki siyasi, toplumsal ve kültürel olaylar	25	0.00	0.00	0.00	.000
3	Çalışılan eserin dönemindeki diğer sanat dallarının durumu	25	0.00	0.00	0.00	.000
4	Parçalar arasında dönemsel ilişkilendirme	25	0.14	0.00	0.40	.167

3.2. Form Bilgisinin Piyano Dersine Transfer Düzeyi

Bu bölümde, öğretim elemanlarının form bilgilerini piyano dersine yansıtma düzeylerine ilişkin bulgulara yer verilmiştir. İlgili veriler gözlem formunun Form Bilgisi ile ilgili maddelerinden elde edilmiştir.

Yapılan çözümlmeler sonucunda, çalışılan parçaların biçimsel unsurlarına değinilmesinin en alt ve en üst düzeydeki değerlerinin min=0.00 max=0.80 aralığında, aritmetik ortalamalarının ise $\bar{X}=0$ ile $\bar{X}=0.28$ değerleri arasında olduğu

saptanmıştır (bkz.Çiz.9). Bu durumda derslerde, parçaların biçimsel unsurlarını oluşturan motif, cümle, dönem ve bölüm gibi noktalara “Hiç’e” yakın değinildiği anlaşılmaktadır.

Çizelge 9. Eserlerin Biçimsel Unsurlarına İlişkin Bulgular

No	İlişkilendirme Noktası	Gözlenen Ders Sayısı	$\bar{X}$	Min. (0)	Max. (4)	S
1	Parçaların motifleri	25	0.12	0.00	0.30	.130
2	Parçaların cümleleri	25	0.14	0.00	0.40	.167
3	Parçaların dönemleri (periot)	25	0.00	0.00	0.00	.000
4	Parçaların bölümleri	25	0.28	0.00	0.80	.334

Çalışılan parçalarda tekrar eden motif ve cümlelerin belirtilmesinin aritmetik ortalaması $\bar{X}=0.44$, parçalardaki bölümler arasında ritmik ve melodik ilişkilendirmelerin aritmetik ortalaması $\bar{X}=0.32$, farklı temaların belirtilmesi $\bar{X}=0.26$ ve parçaların form tipi hakkında yapılan bilgilendirmelerin $\bar{X}=0.04$ olduğu saptanmıştır. Buna göre, derslerde yapısal ilişkilere yönelik çalışmaların ele alınma düzeyi “Hiç” tir (bkz. Çiz.10).

Çizelge 10. Yapısal İlişkilere Yönelik Bulgular

No	İlişkilendirme Noktası	Gözlenen Ders Sayısı	$\bar{X}$	Min. (0)	Max. (4)	S
1	Bölümler arasında ritmik, melodik armonik ilişkiler	25	0.32	0.00	0.80	.303
2	Tekrar eden motif veya cümleler	25	0.44	0.00	0.90	.350
3	Farklı temaları içeren cümleler	25	0.26	0.00	1.00	.415
4	Parçaların form tipi	25	0.04	0.00	0.20	8.94 E-02

3.3. Çokseslendirme Bilgisinin Piyano Dersine Transfer Düzeyi

Piyano öğretim elemanlarının, Çokseslendirme Bilgilerini piyano dersine yansıtma düzeylerine ilişkin bulgular, gözlem formunun Çokseslendirme ile ilgili maddelerinden elde edilmiştir.

İzlenen derslerde, akor çözümlerinin belirtilmesinin aritmetik ortalaması $\bar{X}=0.30$, kadansların $\bar{X}=0.26$ ve uyşumlu ve uyşumsuz akorlara değinilmesinin aritmetik ortalaması ise $\bar{X}=0.00$ olarak bulunmuştur. Bu konulara çalışılan parçalarda “Hiç” e yakın düzeyde yer verildiği saptanmıştır (bkz. Çiz.11). Derslerde, akor tipleri üzerindeki çalışmaların aritmetik ortalaması $\bar{X}=0.54$ değerinde bulunduğundan bu konunun “Çok Az” düzeyinde ele alındığı saptanmıştır. Çalışılan parçalarda armonik şifrelendirilme yapılmasının en alt değeri min=0.00 en üst değeri ise max=2.10 olduğundan bu konuya zaman zaman değinildiği görülmektedir. Ancak genel aritmetik ortalama $\bar{X}=0.72$ ve S=.892 olduğundan, örneklem grubunu oluşturan bireyler arasında bu alandaki çalışmaların farklılık gösterdiği tespit edilmiştir (bkz. Çiz.11).

Çizelge 11. Dikey Çokseslendirmeye İlişkin Bulgular

No	İlişkilendirme Noktası	Gözlenen Ders Sayısı	$\bar{X}$	Min. (0)	Max. (4)	S
1	Parçalardaki akor tipleri	25	0.54	0.00	1.20	.466
2	Uyşumlu ve uyşumsuz akorlar	25	0.00	0.00	0.00	.000
3	Parçalardaki akor çözümleri	25	0.30	0.00	1.10	.479
4	Parçalardaki kadanslar	25	0.26	0.00	0.80	.343
5	Parçaların armonik şifrelemesi	25	0.72	0.00	2.10	.892

Yatay çokseslendirilmiş eserlerde esas motifle ilgili bilgilendirmelerin aritmetik ortalaması $\bar{X}=0.16$, esas motifi takip eden taklitlerin $\bar{X}=0.22$ ve tema ve

cevap arasındaki ilişkilerin ise $\bar{X}=0.04$ değerinde olduğu saptanmıştır. Buna göre derslerde bu konulara “Hiç” düzeyinde yer verildiği saptanmıştır (bkz. Çiz.12).

Çizelge 12. Yatay Çokseslendirmeye İlişkin Bulgular

No	İlişkilendirme Noktası	Gözlenen Ders Sayısı	$\bar{X}$	Min. (0)	Max. (4)	S
1	Yatay çokseslendirilmiş bir eserde esas motif	25	0.16	0.00	0.60	.260
2	Yatay çokseslendirilmiş bir eserde esas motifi takip eden taklitler	25	0.22	0.00	0.60	.249
3	Yatay çokseslendirilmiş bir eserde tema ve cevap arasındaki ilişki	25	0.04	0.00	0.20	8.944 E-02

Çizelge 13’e göre, parçalarda eşlik konumundaki seslere değinilmesinin aritmetik ortalaması $\bar{X}=0.96$ olarak bulunmuştur. Bu değer, derslerde bu konuya “Çok Az” düzeyinde yer verildiğini göstermektedir. Parçalardaki modülasyonların belirtilmesinin aritmetik ortalaması $\bar{X}=0.20$ olduğundan bu konuya “Hiç” e yakın düzeyde değinildiği ortaya çıkmaktadır.

Çizelge 13. Eşlik ve Modülasyona İlişkin Bulgular

No	İlişkilendirme Noktası	Gözlenen Ders Sayısı	$\bar{X}$	Min. (0)	Max. (4)	S
1	Parçalardaki eşlik konumundaki sesler	25	0.96	0.20	1.50	.517
2	Modülasyonlar	25	0.20	0.00	0.50	.212

4. Müzik Alan Bilgisinin Piyano Dersine Transferine İlişkin Görüş, Planlama ve Transfer Düzeyleri Arasındaki İlişkiye Yönelik Bulgular

Dördüncü alt problem öğretim elemanlarının görüş, planlama ve transfer düzeylerinin karşılaştırılmasına yöneliktir. Çizelge 14, 15 ve 16 da bu bulgular toplu

olarak verilmektedir. Bu çizelgelerin birinci sütununda araştırma kapsamında ele alınan ilişkilendirme noktaları yer almaktadır. İkinci sütunda öğretim elemanlarının görüşmelerde dile getirdikleri noktalar X işareti ile verilmektedir. Bu sütunda X ile işaretlenmemiş noktalarda öğretim elemanları görüş belirtmemişlerdir. Üçüncü sütunda bu ilişkilendirme noktalarının bireysel planlarındaki varlığı belirtilmiştir. Dördüncü sütunda ise bu ilişkilendirme noktalarının transfer düzeyi gösterilmektedir.

4.1. Müzik Tarihine İlişkin Görüş, Planlama ve Transfer Düzeyleri Arasındaki İlişki

Öğretim elemanları yapılan naratif görüşmelerde bu çalışmada ele alınan müzik tarihsel ilişkilendirme noktalarından bir kısmına değinmişlerdir. Öğretim elemanları, bestecinin hayatının, eserlerin dönem üslubunun ve dönemin diğer özelliklerinin belirtilmesi gerektiğini ifade etmişlerdir. Bununla birlikte mevcut planlarında bu konulara yer verilmediği tespit edilmiştir. Yine gözlenen 25 derste bestecinin hayatına ve dönemin diğer özelliklerine Hiç düzeyinde, dönem üslubuna ise Çok Az düzeyde değindikleri saptanmıştır (bkz. Çiz.14).

Böylece, öğretim elemanlarının görüş, planlama ve transfer düzeyleri arasında tutarsızlık olduğu görülmektedir. Araştırma sonucunda görüşmelerde belirtilen ilişkilendirme noktalarının mevcut piyano dersi planında yer almamasının, bu planın ders tanımından yola çıkılarak ve bununla sınırlandırılarak oluşturulmasından kaynaklandığı düşünülmektedir. Öğretim elemanlarının görüşleri ve transfer düzeyleri arasındaki tutarsızlığın nedeninin, piyano öğretmenlerinin de belirttiği gibi lisans programının ve öğrencilerin temel eksikliklerine dayandığı düşünülmektedir.

Çizelge 14. Müzik Tarihi İçin Görüş, Planlama ve Transfer Düzeyi Karşılaştırılması

İLİŞKİLENDİRME NOKTASI	Derste Çalışılmalıdır	Planlarda Mevcuttur	Transfer Düzeyi
Eseri çalışılan bestecinin hayatı	X	Yok	Hiç
Eseri çalışılan bestecinin üslubu	X	Yok	Hiç
Eseri çalışılan bestecinin çağdaşları		Yok	Hiç
Parçaların dönemsel stil özellikleri	X	Yok	Çok az
Parçalar arasında dönemsel ilişkiler		Yok	Hiç
Çalışılan eserin dönemindeki diğer sanat dallarının durumu	X	Yok	Hiç
Çalışılan eserin dönemdeki siyasi, toplumsal ve kültürel olaylar	X	Yok	Hiç

4
.
2
.

4.2. Form Bilgisine İlişkin Görüş, Planlama ve Transfer Düzeyleri Arasındaki İlişki

Öğretim elemanlarının yapılan naratif görüşmelerde Form'a yönelik birçok noktaya değinmiş oldukları görülmektedir. Parçaların motif, cümle ve periyot yapısı ile parçanın form tipi hakkında bilgilendirme yapılması gerektiğini dile getirmişlerdir. Ortak olarak oluşturulan ders planında Müzik Formları ile ilgili herhangi bir nokta tespit edilememiştir. Yine öğretim elemanlarının, görüşmelerde dile getirdikleri noktalara (motif, cümle, periyot ve form yapısı) yönelik ilişkilendirmelerinin Hiç düzeyinde olduğu tespit edilmiştir (bkz.Çiz.15).

Araştırma sonucuna göre öğretim elemanlarının görüşme, planlama ve transfer düzeyleri arasında tutarsızlık bulunmaktadır. İlgili öğretim elemanlarının görüşlerine göre bunun nedeni lisans programında bu dersin olmaması ve öğrencilerin bu konuya ilgi duymamalarıdır. İncelenen mevcut planda Form Bilgisine yer verilmemiş olması, bu çelişkinin planlama aşamasından itibaren kaynaklandığını göstermektedir.

Çizelge 15. Form Bilgisi İçin Görüşme, Planlama ve Gözlem Karşılaştırılması

FORM BİLGİSİ	Derste Çalışılmalıdır	Planlarda Mevcuttur	Transfer Düzeyi
Parçaların motif yapısı	X	Yok	Hiç
Parçalardaki cümleler	X	Yok	Hiç
Parçaların dönemleri (periot)	X	Yok	Hiç
Parçaların bölümleri		Yok	Hiç
Bölümler arasında ritmik,melodik ve armonik ilişkiler		Yok	Hiç
Tekrar eden motif veya cümleler	X	Yok	Hiç
Farklı temaları içeren cümleler	X	Yok	Hiç
Parçaların form tipi	X	Yok	Hiç

4.3. Çokseslendirme Bilgisine İlişkin Görüş, Planlama ve Transfer Düzeyleri Arasındaki İlişki

Öğretim elemanları yapılan naratif görüşmeler sırasında, armonik şifrelendirme, akor çözümleri, kontrpuan ve kadanslar konusunda bilgilendirme yapılması gerektiğini belirtmişlerdir. Belirtilen bu noktalar Çokseslendirme Bilgisi kapsamındaki ilişkilendirme noktalarının büyük çoğunluğunu kapsamaktadır. Ancak öğretim elemanlarının ortak olarak kullandıkları mevcut planda bu dallara ilgili herhangi bir noktaya değinilmemiştir. Yapılan 25 derslik gözlemlere göre de derslerde, armonik şifrelelendirmenin Çok Az, akor çözümleri ve kadansların ise Hiç düzeyinde ele alındığı görülmektedir. Bununla birlikte öğretim elemanları kontrpuanın da çalışılması gerektiğini belirtmişler, ancak bu konuya Hiç düzeyinde değinmişlerdir (bkz. Çiz.16).

Müzik Tarihi ve Form Bilgisi dallarında da olduğu gibi öğretim elemanlarının görüş, planlama ve transfer düzeyleri arasında çelişki bulunmaktadır. Öğretim elemanları bu çelişkinin nedeni olarak, Armoni dersinin yetersiz kalmasını göstermişlerdir. Ancak müzik öğretmenliği lisans programında armoni dersinin yer almadığı görülmektedir. Armoni Müzik Teorisi ve İşitme Eğitimi dersi kapsamında

ele alınmaktadır. Diğer iki dalda da olduğu gibi mevcut planda Çokseslendirmeye yönelik bir noktaya değinilmemiş olması bu dalların planlama aşamasından itibaren ihmal edildiğini göstermektedir.

Çizelge 16. Çokseslendirme Bilgisi İçin Görüşme, Planlama ve Gözlem Karşılaştırılması

ÇOKSESLENDİRME BİLGİSİ	Derste Çalışılmalıdır	Planlarda Mevcuttur	Transfer Düzeyi
Parçaların armonik şifrelendirmesi	X	Yok	Çok az
Parçalardaki akor tipleri		Yok	Çok Az
Uyuşumlu ve uyşumsuz akorlar		Yok	Hiç
Parçalardaki akor çözümleri	X	Yok	Hiç
Parçalardaki kadanslar	X	Yok	Hiç
Parçalardaki eşlik konumundaki sesler		Yok	Çok az
Modülasyonlar		Yok	Hiç
Yatay çokseslendirilmiş bir eserde esas motif	X	Yok	Hiç
Yatay çokseslendirilmiş bir eserde esas motifi takip eden taklitler	X	Yok	Hiç
Yatay çokseslendirilmiş bir eserde tema ve cevap ilişkisi	X	Yok	Hiç

5. En Sık Transfer Edilen Dala İlişkin Bulgular

Yapılan gözlemler sonucunda piyano öğretim elemanlarının Müzik Tarihi, Form ve Çokseslendirme Bilgisini piyano dersine transfer etme düzeyleri “Hiç” olarak tespit edilmiştir. Bununla birlikte, transfer düzeyleri aynı olmasına rağmen en fazla Çokseslendirmenin çalışıldığı, ikinci sırada Form Bilgisinin ve üçüncü sırada da Müzik Tarihinin yer aldığı görülmektedir. Aşağıdaki tabloda bu alanlarda yapılan çalışmaların her ilişkilendirme noktası için aritmetik ortalaması ve her üç dal için ortalamalar ortalaması verilmiştir (bkz. Çiz.17).

Çizelge 17. Müzik Alan Bilgisinin Dallara Göre Piyano Dersine Transferi

Müzik Tarihi	$\bar{X}$	Form Bilgisi	$\bar{X}$	Çokseslendirme B	$\bar{X}$
Bestecinin hayatı	.00	Motifler	.12	Armonik şifrelendirme	.72
Bestecinin üslubu	.16	Cümleler	.14	Akor tipleri	.54
Bestecinin çağdaşları	.00	Dönemler	.00	Uyumsuz ve uyumsuz akorlar	.00
Dönem stil özellikleri	.70	Bölümler	.28	Akor çözümleri	.30
Dönemsel ilişkiler	.14	Bölümler arası ilişkiler	.32	Kadanslar	.26
Diğer sanat dalları	.00	Tekrar eden cümleler	.44	Eşlik sesleri	.96
Diğer olaylar	.00	Farklı cümleler	.26	Modülasyonlar	.20
		Parçaların form tipi	.04	Kontrpuan - esas motif	.16
				Kontrpuan - taklitler	.22
				Tema ve cevap ilişkisi	.04
Genel Ortalama $\bar{X}$	.14	Genel Ortalama $\bar{X}$	.20	Genel Ortalama $\bar{X}$	.34

6. Müzik Alan Bilgisini Piyano Dersine Transferde Kullanılan Yöntemlere İlişkin Bulgular

Öğretim elemanlarının Müzik Alan Bilgisini transferde kullandıkları yöntemler, gözlem formunun Kullanılan Öğrenme-Öğretme Yöntem ve Teknikleri maddeleriyle toplanan verilerden elde edilmiştir.

Gözlenen 25 derste öğretim elemanlarının, müzik alan bilgisini derse aktarırken Anlatma yöntemini $\bar{X}=1.64$ değerinde ve “Kısmen” düzeyinde kullanmış oldukları saptanmıştır. Gösteri, Soru-cevap ve Çözümleme yöntemlerinin kullanım değerlerinin aritmetik ortalaması $\bar{X}=1.26$, $\bar{X}=0.84$ ve $\bar{X}=0.62$ 'dir ve bu yöntemler “Çok Az” düzeyinde kullanılmaktadır. Renklendirme, Karşılaştırma ve Ödevlendirme yöntemlerinin ise derslerde “Hiç”e yakın düzeyde kullanıldığı gözlenmiştir (bkz. Çiz.18). Diğerleriyle karşılaştırıldığında en çok kullanılan yöntemin Anlatma olduğu fark edilmektedir. Bu söz konusu yöntemin çok eski ve tüm derslerde geçerli bir teknik olmasından ötürü beklenir bir sonuçtur.

Çizelge 18. Kullanılan Öğrenme-Öğretme Yöntem ve Teknikleri

No	Yöntemler	Gözlenen Ders Sayısı	$\bar{X}$	Min. (0)	Max. (4)	S
1	Anlatma	25	1.64	1.00	2.10	.545
2	Gösteri	25	1.26	.60	1.70	.482
3	Soru- Cevap	25	0.84	.30	1.10	.343
4	Çözümleme	25	0.62	.00	1.20	.511
5	Renklendirme	25	0.42	.00	1.40	.580
6	Karşılaştırma	25	0.40	.00	.80	.316
7	Ödevlendirme	25	0.16	.00	.60	.260

Bu çalışma kapsamında araştırılan, ancak gözlem sonuçlarına göre Hiç kullanılmadığı saptanan (min=0 ve max=0) öğrenme-öğretme yöntem ve teknikleri ise şunlardır:

- 1- İzleme
- 2- Dinleme
- 3- Devinme
- 4- Grafikleme
- 5- Sınıflama
- 6- Koleksiyon Oluşturma
- 7- Araştırma Yaptırma

7. Öğretim Elemanlarının Bireysel Transfer Düzeylerine İlişkin Bulgular

Yapılan gözlemler sonunda ilgili öğretim elemanlarının, Müzik Alan Bilgisini Piyano dersine transfer etme düzeylerinin her üç dal için ortalaması Hiç olarak tespit edilmiştir. Ancak öğretim elemanlarının transfer düzeyleri kendi aralarında farklılıklar göstermektedir (bkz. Çiz.19). Çizelge 19'da E öğretim elemanının Form ve Çokseslendirme Bilgisi dallarında, C Öğretim elemanının ise

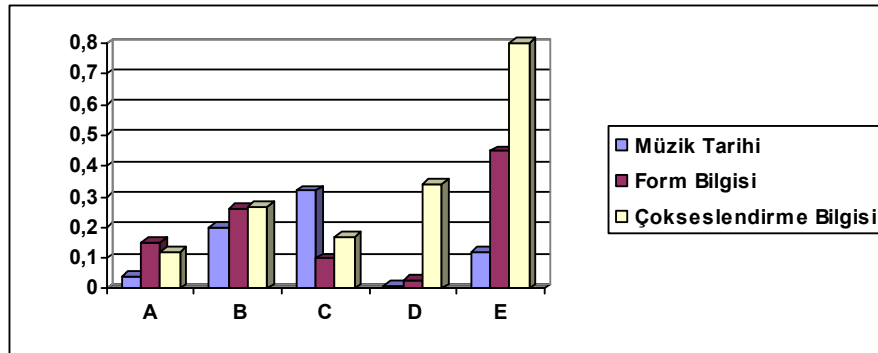
Müzik Tarihi dalında diğerlerine göre daha yüksek değerlere sahip oldukları görülmektedir. Genel ortalama sonucuna göre transfer düzeyi en yüksek olan öğretim elemanının E, en düşük olanın ise A olduğu tespit edilmiştir. Öğretim elemanlarının bireysel özellikleri göz önünde bulundurulduğunda, E öğretim elemanının değerlerindeki farkın haftalık ders yükünün az olmasından kaynaklandığı düşünülmektedir (bkz.Grafik-1).

Çizelge.19 Öğretim elemanlarının bireysel transfer düzeyleri.

İlişkilendirme Noktası	A Öğretim Elemanı $\bar{X}$	B Öğretim Elemanı $\bar{X}$	C Öğretim Elemanı $\bar{X}$	D Öğretim Elemanı $\bar{X}$	E Öğretim Elemanı $\bar{X}$
Çokseslendirme Bilgisi	0.12	0.27	0.17	0.34	0.80
Müzik Tarihi	0.04	0.20	0.32	0.01	0.12
Form Bilgisi	0.15	0.26	0.10	0.03	0.45
Genel Ortalama	$\bar{\bar{X}}=0.10$	$\bar{\bar{X}}=0.24$	$\bar{\bar{X}}=0.20$	$\bar{\bar{X}}=0.12$	$\bar{\bar{X}}=0.45$

Öğretim elemanlarının her üç dala ilişkin transfer düzeylerinin en düşük değerinin min=0.01 ve en yüksek değerinin ise max=0.80 aralığında olduğu görülmektedir (bkz. Grafik 1).

Grafik 1. Öğretim Elemanlarının Bireysel Transfer Düzeyleri

BÖLÜM V

SONUÇ VE ÖNERİLER

1. SONUÇLAR

Müzik Öğretmenliği Lisans Programlarında Görevli Piyano Öğretim Elemanlarının Müzik Alan Bilgisinin Derse Transfer edilmesi hakkındaki görüşlerini, planlama aşamasında bu alana yer verme durumlarını, uygulamada ki transfer düzeylerini ve kullandıkları öğrenme-öğretme yöntem ve tekniklerini saptamaya yönelik yapılan bu araştırmada aşağıdaki sonuçlar elde edilmiştir.

1.1. Piyano Öğretim Elemanlarının Müzik Alan Bilgisinin Derse Transferine İlişkin Görüşlerine Ait Sonuçlar

Örneklem grubunu oluşturan öğretim elemanlarının tamamı, piyano dersinin müzik alan bilgisiyle ilişkilendirilerek sürdürülmesi gerektiğini dile getirmişlerdir. Müzik alan bilgisi kapsamında araştırılan Müzik Tarihi dalının piyano dersinde yer alması gerektiğini, piyanodaki başarıyı olumlu yönde etkileyeceğini belirtmişlerdir. Özellikle stil özellikleri, dönemlerin özellikleri ve besteci hakkında bilgi verilmesi gerektiğini dile getirmişlerdir.

Müzik alan bilgisi kapsamında ele alınan bir diğer alan olan Form Bilgisinin ise piyano dersiyle sıkı ilişkiler içinde olduğunu belirtmişlerdir. Ayrıca öğretim elemanları, formu bilmeyen bir öğrencinin çalıştığı parçayı anlayamayacağını ve yorumlayamayacağını belirtmektedirler. Öğretim elemanları,

özellikle motif, cümle, periot gibi yapısal unsurlar üzerinde durduklarını ve parçanın form tipi hakkında bilgilendirmeler yapılması gerektiğini dile getirmişlerdir.

Bu çalışma kapsamında yapılan görüşmelerde piyano öğretim elemanları, Çokseslendirme Bilgisinin piyano dersine transfer edilmesinin son derece gerekli olduğunu ve Armoniye anlamayan bir öğrencinin piyanoyu da anlayamayacağını belirtmişlerdir. Öğretim elemanları derslerde, armonik çözümleme, akor çözümlemesi, kontrpuan ve kadanslar gibi noktaların çalışılması gerektiğini belirtmişlerdir. Kasap (2004)'ın yaptığı araştırmada da, öğretim elemanlarına uygulanan anketlerde, çokseslendirme bilgisinin öncelikli olarak öğretilmesi gerektiği sonucuna ulaşılmıştır. Bu doğrultuda öğretim elemanlarının bu konunun gerekliliğinin farkında oldukları söylenebilmektedir.

Öğretim elemanları, Müzik Tarihinin süresinin yetersiz olması, Form ve Çokseslendirme Bilgisi derslerinin ise Müzik Öğretmenliği Lisans Programında yer almaması nedeniyle öğrencilerin bu konuda yeterli alt yapılarının bulunmadığını ifade etmişlerdir. Öğrenciler bu derslerde kazanmaları gereken alt yapıyı almadıklarından, öğretim elemanları derslerde bu alanlara yeterince değinemediklerini de söylemişlerdir. Derste bu dallara değinilmesi durumunda dersin normal programı olumsuz yönde etkilendiğinden derslerde bu konuda sıkıntı yaşandığını da eklemişlerdir.

1.2. Piyano Dersinin Planlanması Aşamasında Müzik Alan Bilgisinin Yerine İlişkin Sonuçlar

Bu araştırmada, piyano öğretim elemanlarına kılavuzluk işlevi olan ders tanımının, müzik alan bilgisine ilişkin çalışmaları içermediği, ağırlıklı olarak çalma tekniklerine yönelik becerileri ve öğrenme-öğretme tekniklerini kapsadığı tespit edilmiştir. Yine ilgili öğretim elemanlarının ortak olarak oluşturdukları ECTS ders planlarında da daha çok çalma becerilerine yönelik alanlara değinildiği ve Müzik Alan Bilgisi ile ilişki kurulmadığı tespit edilmiştir. Buna göre, piyano öğretim

elemanlarının çıkış noktasını oluşturan bu tanımın ve planların, piyano dersinin öğrenme alanlarını bütüncül olarak kapsamadığı ortaya çıkmıştır.

1.3. Piyano Öğretim Elemanlarının Müzik Alan Bilgisini Derse Transfer Etme Düzeylerine İlişkin Sonuçlar

Bu araştırmada gözlenen derslerde, öğretim elemanlarının Müzik Tarihine ilişkin transfer düzeyleri “Hiç” olarak tespit edilmiştir. Yine, Form ve Çokseslendirme Bilgisi dallarında da Hiç’e yakın düzeyde bilgilendirme yaptıkları saptanmıştır. Piyano öğretim elemanlarının, haftalık ders yüklerinin çok fazla olması ve her öğrenciyle çok yönlü çalışmaya vakit ayıramamaları bu 3 dalın da piyano dersine transferini zorlaştırdığı düşünülmektedir. Bu durumun piyano dersi için etkili bir öğrenmeyi engelleyeceği şüphesizdir. Çalışılan eserlerin yapısal bütünü oluşturulan parçaları kavramayan öğrencilerin, tümevarımcı bir yaklaşımı da benimsemeleri oldukça güç olacaktır.

1.4. Müzik Alan Bilgisinin Piyano Dersine Transferine İlişkin Görüş, Planlama ve Transfer Düzeyleri Arasındaki İlişkiye Yönelik Sonuçlar

Öğretim elemanlarının Müzik Alan Bilgisi ile Piyano dersinin ilişkilendirilmesi gerektiği konusundaki görüşlerinde benzerlik bulunmaktadır. Buna karşın mevcut planlarda ise Müzik Alan Bilgisi ile ilişkili dallara yer verilmediği saptanmıştır. Yine Müzik Alan Bilgisinin derse transfer düzeyinin, araştırılan her 3 dal için de Hiç düzeyinde olduğu saptanmıştır.

Bu sonuçlardan yola çıkıldığında ilgili öğretim elemanlarının, Müzik Alan Bilgisi ve Piyano dersinin ilişkilendirilmesi gereğinin farkında oldukları, fakat bunu dersin planlama ve uygulama aşamalarında kullanamadıkları sonucuna ulaşılmıştır. Öğretim elemanlarının bu konudaki aktarmanın gerekliliğinin farkında olmalarına rağmen, derslerde bu konuda çalışılmamış olması bir çelişkiyi ortaya koymaktadır.

Bu çelişkinin Müzik Öğretmenliği Lisans Programında Müzik Tarihi'nin süresinin yetersiz olması, Form ve Çokseslendirme Bilgisi derslerinin ise programda yer almaması ayrıca, öğrencilerin bu alana karşı ilgisiz olmalarından kaynaklandığı düşünülmektedir. Öğretim elemanlarının da bu konuda aynı sıkıntıları dile getirmiş olmaları bu kanıyı güçlendirmektedir.

Bununla birlikte Akyıldız, Arseven ve Şentürk (2004)'ün yaptıkları araştırmanın sonuçlarına göre öğretim elemanlarının kendi repertuarlarında bulunan ve öğrencilere de ödev olarak verdikleri, büyük formlardaki parçaların çoğunluğunu form yönünden analiz edemedikleri belirlenmiştir. Bu araştırmanın sonucundan da yola çıkılacak olunursa, öğretim elemanlarının derste form analizini Hiç'e yakın düzeyde yapmalarının bir başka nedeninin de, bu konuda yeterli alt yapılarının olmamasından kaynaklandığı düşünülmektedir.

Ayrıca öğretim elemanları Çokseslendirme Bilgisinin piyano dersine transfer edilmesinde, lisans programında yer almayan fakat seçmeli olarak verilen armoni dersinin süresinin yetersiz kalması ve işitme dersinde bu konuya yeterince değinilememesi gibi sıkıntılar olduğunu dile getirmişlerdir.

1.5. En Sık Transfer Edilen Dala İlişkin Sonuçlar

Örneklem grubunu oluşturan öğretim elemanlarının, yapılan gözlemlerde müzik alan bilgisi kapsamında ele alınan Müzik Tarihi, Form Bilgisi ve Çokseslendirme Bilgisi alanlarını bölüm ortalamasına göre “Hiç”e yakın düzeyde ele aldıkları tespit edilmiştir. Bununla birlikte, bu 3 alandan transfer düzeyi en yüksek olanının Çokseslendirme Bilgisi, daha sonra Form Bilgisi ve en son olarak da Müzik Tarihi dalı olduğu saptanmıştır. Transfer düzeyi en yüksek olan dalın Çokseslendirme Bilgisi olmasının nedeninin, çalgının ve çalışılan eserlerin yapısından kaynaklandığı düşünülmektedir. Yine çalgının ve çalışılan eserlerin çoksesli bir yapıda olması öğretim elemanlarının öncelikle bu konuya eğilmelerinin nedeni olduğu düşünülmektedir.

1.6. Müzik Alan Bilgisini Pişano Dersine Transferde Kullanılan Yöntemlere İlişkin Sonuçlar

Öğretim elemanlarının müzik alan bilgisinin pişano dersine transferinde Anlatım yöntemini “Kısmen”, Gösteri, Soru-Cevap ve Çözümleme yöntemlerini “Çok az” ve Karşılaştırma, Renklendirme, Ödevlendirme yöntemlerini ise “Hiç”e yakın düzeyde kullandıkları saptanmıştır. Bu sonuca göre, öğretim elemanlarının sadece genel öğretim yöntemlerini kullandıkları anlaşılmaktadır. Öğretim elemanlarının müziksel öğrenmeyi destekleyici İzleme, Dinleme, Devinme, Koleksiyon Oluşturma vb. gibi birçok genel ve müziksel öğrenme-öğretme yöntem ve tekniğini ise hiç kullanmadıkları gözlenmiştir.

1.7. Öğretim Elemanlarının Bireysel Transfer Düzeylerine İlişkin Sonuçlar

Öğretim elemanlarının transfer düzeyleri arasında çok fazla farklılık bulunmamıştır. Bölüm ortalamasını oluşturan bu bireysel ortalamaların 3 dal içinde min=0.04 ve max=0.80 değerleri arasında değiştiğı görölmektedir. Bununla beraber transfer düzeyi en yüksek olan öğretim elemanının E, en düşük olanın ise A olduğu tespit edilmiştir.

2. ÖNERİLER

Araştırma sonunda elde edilen bulgulara dayanılarak aşağıdaki önerilerde bulunulmuştur.

1.Piyano öğretim elemanlarına yol gösterici nitelik taşıyan Müzik Öğretmenliği Lisans Programındaki piyano ders tanımı gözden geçirilmelidir. Piyano dersi bütüncül bir yaklaşımla, Müzik Alan Bilgisiyle de ilişkilendirilerek yeniden tanımlanmalıdır.

2.Öğretim elemanlarının bireysel ders planlarında, Müzik Alan Bilgisine yeterince yer verilmelidir. Bazı Avrupa ülkelerindeki piyano ders program ve planları, dersin ilk aşamalarından itibaren bu yöndeki ilişkilendirmeleri içermektedir (Emonts ve diğerleri, 1991). Bu tür mevcut çok yönlü programlardan yararlanma yoluna gidilmelidir.

3.Çalışılan parça ve eserlerin mekanik olarak çalgısal beceriden daha öteye gidebilmesi için, Müzik Tarihi, Form ve Çoksenslendirme Bilgisi derse transfer edilerek uygulama sürecinin teorik alt yapısı oluşturulmalı, böylece çalışmalar öğrenciler için daha kalıcı ve anlamlı hale getirilmelidir.

4.Form Bilgisi ve Çoksenslendirme Bilgisi dersleri Müzik Öğretmenliği Lisans Programında bağımsız olarak yer almalı, ayrıca Müzik Tarihi dersinin de süresi uzatılmalıdır. Böylelikle piyano dersindeki teorik öğrenmelerin alt yapısı oluşturulmalıdır.

5.Öğrencilerin müzik kuramsal alanlardaki ilgisizliğini ortadan kaldırmak amacıyla, öğretim elemanları tarafından öğrencilerin motivasyonunu artıracak yenilikçi çalışmalar yapılmalıdır.

6.Derslerde öğretim elemanları Müzik Alan Bilgisini anlatırken yaygın genel öğretim yöntemlerinin yanı sıra “İzleme, Dinleme, Devinme” gibi görsel ve

işitsel yönden daha etkili ve öğrenmenin kalıcılığını arttırıcı yöntemleri kullanmalıdırlar. Ayrıca araştırma ve koleksiyon oluşturma gibi aktivitelerle, kendi kendine öğrenme davranışları da desteklenmelidir.

7.Bu çalışma sonucunda aşırı haftalık ders yükünün, müzik alan bilgisinin piyano dersine transferi açısından öğretim elemanlarını olumsuz yönde etkilediği düşünüldüğünden; bu konuda iyileştirmeler yapılmalıdır. Öğretim elemanları çok sayıdaki öğrencileri ile eserlerin tarihsel oluşum şartları, biçimsel ve içeriksel inşası ve çokseslilik yapısı gibi konuları çalışmamaktadırlar. Müzik öğretmenliği programlarında bu tür sorunların önüne geçilmesi için yönetsel düzenlemeler yapılmalıdır.

Araştırma Önerisi

Yapılan araştırma sonuçlarına göre bu konuyla ilişkili araştırma yapacak olan araştırmacıların şu noktalarda yoğunlaşmaları önerilmektedir.

1.Bu araştırma sonucunda piyano öğretim elemanlarının Müzik Alan Bilgisini derse yeterli düzeyde yansıtmadıkları saptandığından, bu durumun nedenlerine yönelik detaylı bir çalışma faydalı olacaktır.

2.Bu araştırmaya konu olan Müzik Alan Bilgisi ve Piyano Dersinin İlişkilendirilmesi'ne yönelik bir öğretim programı geliştirmek ve denemek amacıyla bir araştırma önerilmektedir.

3.Müzik Alan Bilgisi ve Piyano dersinin ilişkilendirilmesinin, öğrencilere nasıl yansıdığını tespit etmek amacıyla bir araştırma yapılabilir.

KAYNAKÇA

Akyıldız, O. ve Arseven A.D. ve Şentürk N. “Müzikal Yapı Ön-Bilgisinin Eser Seçimine Etkisi”, **1924-2004 Musiki Muallim Mektebi’nden Günümüze Müzik Öğretmeni Yetiştirme Sempozyumu**, Isparta: 2004, s.139-159, cilt.1

Bağçeci, S.E. “Piyano Eğitiminde Performans, Müzikal Analiz Etkileşimi” Yayınlanmamış Doktora Tezi, **Gazi Üniversitesi**, Ankara: 2001.

Balcı, A. **Sosyal Bilimlerde Araştırma, Yöntem, Teknik ve İlkeler**. Ankara: Pegem A Yayıncılık, 2001.

“Buchanan, G.(1964, Yaz). Skills of Piano Performance İn The Preparation Of Music Educators. **Journal Of Research İn Music Education**, 12, 134-138.”, Vernezza, M. (1967, Haziran/Temmuz). Basic piano instruction in the colege. American Music Teacher, 16 (6), 17-18, 20,45. Aktaran Kasap, Belir Tecimer. “Müzik Öğretmeni Yetiştiren Kurumlardaki Yardımcı Çalgı Piyano Dersleri Üzerine Bir Araştırma,” **1924-2004 Musiki Muallim Mektebi’nden Günümüze Müzik Öğretmeni Yetiştirme Sempozyumu**, Isparta: 2004, s.160-175, cilt.1

Cortot, A. “İfade Hakkında” Çeviren Fenmen M. **Müzik Görüşleri**, 1/5, Ankara: 1950

Çimen, G. “Musiki Muallim Mektebi’nden Günümüze Öğretmen Yetiştiren Kurumlarda Piyano Eğitimi,” **1924-2004 Musiki Muallim Mektebi’nden Günümüze Müzik Öğretmeni Yetiştirme Sempozyumu**, Isparta: 2004, s.126-138, cilt.1

Demirel, Ö. **Planlamadan Değerlendirmeye Öğretme Sanatı**. Ankara: Pegem A Yayıncılık, 2002.

Emonts F., Schmidt E., Schroth G., Vetter H.V., Ortmann P. **Lehrplan Klavier**. Kassel: Gustav Bosse Verlag, 1991.

Ernst, A. **Lehren und Lernen im Instrumentalunterricht**. Mainz: B. Schott's Söhne, 1991.

Fenmen, M. **Müzikçinin El Kitabı**. Ankara: Müzik Ansiklopedisi Yayınları, 1997.

Gökbudak, Z.S. "Piyano Eğitiminde Yeni Bir Parça Öğrenirken İzlenecek Yöntemler" **21. YY Başında Türkiye'de Müzik Sempozyumu**, Ankara: 2002. s.163-168.

Kalyoncu, N. "Anadolu Güzel Sanatlar Liseleri Müzik Bölümlerinde Piyano Öğretim Programlarının Hedeflerine Ulaşma Durumu," Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, **Abant İzzet Baysal Üniversitesi**, Bolu: 1996.

Kalyoncu, N. "Müzik Öğretmeni Yeterlikleri ve Güncel Müzik Öğretmenliği Lisans Programı" **1924-2004 Musiki Muallim Mektebi'nden Günümüze Müzik Öğretmeni Yetiştirme Sempozyumu**, Isparta: 2004, s.510-525, cilt.2

Karolyi, O. **Müziğe Giriş**. (çev: Mehmet Nemutlu). İstanbul: Pan Yayıncılık, 1999.

Kasap, B.T. "Müzik Öğretmeni Yetiştiren Kurumlardaki Yardımcı Çalgı Piyano Dersleri Üzerine Bir Araştırma", **1924-2004 Musiki Muallim Mektebi'nden Günümüze Müzik Öğretmeni Yetiştirme Sempozyumu**, Isparta: 2004, s.160-175, cilt.1

Kıvrak, N.İ. "Müzik Öğretmeni Yetiştirmede Piyano Eğitimi", **Cumhuriyetimizin 80. Yılında Müzik Sempozyumu**, Malatya: 2003, s.209-211.

Kutluk, Ö. “Okul Şarkılarına Piyano İle Eşlik Yapabilme Becerisinin Geliştirilmesi Üzerine Bir Çalışma”, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, **Selçuk Üniversitesi**, Konya: 1996

Kutluk, Ö. “Türkiye’de Müzik Öğretmeni Yetiştirmede Piyano Eğitimi”, Yayınlanmamış Doktora Tezi, **Gazi Üniversitesi**, Ankara: 2001.

“Montparker, C.. Keeping the Joy in Piano Lessons, Illinois, USA, Clavier, Aralık, 1998.” Aktaran Kıvrak, N.İpek. “Müzik Öğretmeni Yetiştirmede Piyano Eğitimi”, **Cumhuriyetimizin 80. Yılında Müzik Sempozyumu**, Malatya: 2003, s.209-211.

“Mayring, P. (1999): Einführung in die qualitative Sozialforschung. 4. Baskı. Weinheim: Psychologie Verlags Union.” Aktaran Kalyoncu N. , Sazak N. “Müzik Öğretmenliği Eğitiminde Okul Deneyimi: Bir Uygulama Örneği”, (Abant İzzet Baysal Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisinde Yayına Kabul Edilmiş Makale), Bolu: 2006

Pamir, L. **Çağdaş Piyano Eğitimi**. İstanbul: Beyaz Köşk (Müzik Sarayı) Yayınları No.2, 1984.

Say, A. **Müziğin Kitabı**. Ankara: Müzik Ansiklopedisi Yayınları, 2001.

Say, A. **Müzik Sözlüğü**. Ankara: Müzik Ansiklopedisi Yayınları, 2002.

Şentürk, N. “Musiki Muallim’ den Günümüze Müzik Öğretmeni Yetiştiren Kurumlar” **Gazi Üniversitesi Gazi Eğitim Fakültesi Dergisi**, cilt: 21, sayı:2, 2001, s.135-142.

Tufan, E., 1994, “Piyano Eğitimine Pedagojik ve Stratejik Yaklaşımlar” Yayınlanmamış ders notları, s.18, 24, 25, 27, Ankara. Aktaran Bağçeci,

S.E. “Piyano Eğitiminde Performans Müzikal Analiz Etkileşimi”,
Yayınlanmamış Doktora Tezi, **Gazi Üniversitesi**, Ankara: 2001

Tufan, S. “İyi Bir Piyano Dersinin Öğeleri Nedir?” **Mavi Nota Müzik ve Sanat Dergisi**, sayı:16, 1995, s.35.

Uçan, A. **Müzik Eğitimi**. Ankara: Müzik Ansiklopedisi Yayınları, 1993.

Uçan, A. “Müzik Kuramları Eğitiminin Kavramsal Temelleri Ve Genel Kuramsal Çerçevesi” **Gazi Eğitimi Fakültesi Dergisi**, özel sayı, 1994, s.55-103.

Uçan, A. **Müzik Eğitimi, Temel Kavramlar-İlkeler-Yaklaşımlar**. Ankara: Müzik Ansiklopedisi Yayınları, 1997.

Uluçınar, D. “Eğitim Fakülteleri Müzik Eğitimi Bölümlerinde Piyano Eğitiminin Yeri ve Önemi”, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, **Dokuz Eylül Üniversitesi**, İzmir: 1996.

Vural, B. **Öğretim Faaliyetlerinde Yöntem-Teknik ve Etkinlikler**. İstanbul: Hayat Yayıncılık, 2005.

Yıldırım, A. ve Hasan Şimşek. **Sosyal Bilimlerde Nitel Araştırma Yöntemleri**. Ankara: Seçkin Yayınevi, 2003.

Yıldız, G. **İlköğretimde Müzik Öğretimi Birinci Kademe**. Ankara: Anı Yayıncılık, 2002.

Yönetken, H. B. “Okulda <Enstrüman> Meselesi Ve Enstrümantal Müzik Faaliyetleri”, **Müzik Görüşleri**, sayı: 36, 1952, s.2-3.

Yüksek Öğretim Kurulu Başkanlığı, **Eğitim Fakültesi Öğretmen Yetiştirme Lisans Programı**, Ankara, 1998.

Yüksel, M. “L.v. Beethoven’in Piyano Sonatlarının Öğretimine Yönelik Bir <Bütüncül Analiz Yöntemi>”, Yayınlanmamış Doktora Tezi, **Gazi Üniversitesi**, Ankara: 2003.

EKLER

Ek-1: Müzik Öğretmenliği Temel Yeterlik Alanları ve Program Derslerinin Bu Alanlara Dağılımı.

Ek-2: Naratif Görüşme Soruları

Ek-3: Ders Gözlem Formu

Ek-4: Özgeçmiş

Ek-1: Müzik Öğretmenliği Temel Yeterlik Alanları ve Program Derslerinin Bu Alanlara Dağılımı.

Çizelge 19. Müzik Öğretmenliği Temel Yeterlik Alanları ve Program Derslerinin Bu Alanlara Dağılımı (Kalyoncu, 2004)

Müzik Alan Bilgisine Yönelik Dersler	Müziksel Davranış Biçimlerine Yönelik Dersler	Öğretim Yeterliklerine Yönelik Dersler	Öğretmenlik Meslek Bilgisine Yönelik Dersler	Bireysel Gelişime Yönelik Dersler
Müzik Teorisi ve (İşitme Eğitimi) (3-15)	Piyano (6-12)	Gelişim ve Öğrenme (1-3)	Öğretmenlik Mesleğine Giriş(1-3)	Türkçe (2-4)
Müzik Tarihi (1-2)	Bireysel Çalgı Eğitimi (8-8)	Sınıf Yönetimi (1-3)	Okul Deneyimi –I (1-3)	Yabancı Dil (2-6)
Müzik Kültürü (1-3)	Elektronik Org Eğitimi (1-2)	Öğretimde Planlama ve Değerlendirme (1-4)	Rehberlik (1-3)	
Türk Halk Müziği (1-2)	Okul Çalgıları (3-6)	Öğretim Teknikleri ve Materyal Geliştirme (1-3)	Bilgisayar (1-3)	
Türk Sanat Müziği (1-2)	Okul Bandosu (1-2)	Özel Öğretim Yöntemleri (2-6)		
Güncel/Popüler Müzik (1-2)	Orkestra/Oda Müziği (3-9)	Okul Deneyimi – II (1-3)		
	Orkestra / Oda Müziği ve Yönetimi (1-2)	Öğretmenlik Uygulaması (1-5)		
	Bireysel Ses Eğitimi (2-4)			
	Toplu Ses Eğitimi (2-4)			
	Koro (3-6)			
	Koro ve Yönetimi (1-2)			
	Eşlik / Korrepetisyon (1-1)			
	Eğitim Müziği Besteleme (1-3)			
	Oyun, Dans ve Müzik (1-2)			
Toplam Kredi: 26	Toplam Kredi: 63	Toplam Kredi: 27	Toplam Kredi: 12	Toplam Kredi: 10

Ek-2: Naratif Görüşme Formu**A. Öğretim Elemanının Özellikleri**

Kodu : Yaşı : Cinsiyeti :
Öğrenim Durumu : Uzmanlık Alanı : Toplam Görev Yılı :

B. Müzik Alan Bilgisinin Piyano Dersine Transferine İlişkin Sorular

- 1 - Müzik kuramsal alanlarla, Piyano dersinin ilişkisi hakkında ne düşünüyorsunuz?
- 2 - Müzik tarihi ve piyano dersinin ilişkisi konusunda ne düşünüyorsunuz?
- 3 - Çokseslendirme bilgisi ve piyano dersinin ilişkisi hakkında ne düşünüyorsunuz?
- 4 - Form Bilgisi ve piyano dersinin ilişkisi hakkında ne düşünüyorsunuz?
- 5 - Müzik kuramsal noktaları anlatırken hangi yöntemleri kullanıyorsunuz?

Ek-3: Ders Gözlem Formu**AÇIKLAMA**

Bu “Gözlem Formu”, Eğitim Fakülteleri Müzik Öğretmenliği Programları’nda görevli piyano öğretim elemanlarının müzik alan bilgisini derse aktarma düzeylerini ölçme amacıyla hazırlanmıştır. Gözlem formu, Kuzey Batı Anadolu’dan seçilen bir Üniversitenin Güzel Sanatlar Eğitimi Bölümü Müzik Eğitimi Anabilim Dalı’nda uygulanacaktır.

Elde edilen veriler, Abant İzzet Baysal Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Müzik Eğitimi Bilim Dalı’nda yürütülen “Müzik Öğretmenliği Programlarında Görevli Piyano Öğretim Elemanlarının Müzik Alan Bilgisini Derse Transferi: Bir Üniversite Örneği” adlı Yüksek Lisans Tezi için kullanılacaktır.

Can KAHRAMANSOY
Yüksek Lisans Öğrencisi
Abant İzzet Baysal Üniversitesi
Sosyal Bilimler Enstitüsü

GÖZLEM FORMU

Bu formda, ilgili piyano öğretim elemanlarının müzik alan bilgisini derse aktarma düzeylerini saptamak amacıyla hazırlanmış sorular bulunmaktadır. Gözlemciler, ilgili müzik kuramsal noktalar derste hiç kullanılmamış ise “Hiç”, birkaç defa kullanılmışsa “Çok az”, zaman zaman kullanılmışsa “Kısmen”, dersin büyük çoğunluğunda kullanılmışsa “Büyük Ölçüde”, dersin tamamına yansıtılmışsa “Tamamen” şeklinde değerlendireceklerdir. Uygun seçenek gözlemciler tarafından çarpı (X) ile işaretlenecektir.

Öğretim Elemanının Kodu :

A. Piyano Dersinde Müzik Tarihi

No	Sorular	Tamamen (4)	Büyük Ölçüde (3)	Kısmen (2)	Çok Az (1)	Hiç (0)
1	Eseri çalışılan bestecinin hayatı hakkında bilgi veriliyor mu?					
2	Eseri çalışılan bestecinin üslubuna değiniliyor mu?					
3	Eseri çalışılan bestecinin çağdaşlarına değiniliyor mu?					
4	Parçaların dönemsel stil özellikleri hakkında bilgi veriliyor mu?					
5	Parçalar arasında dönemsel olarak ilişkilendirme yapılıyor mu?					
6	Çalışılan eserin dönemindeki diğer sanat dallarının durumuna değiniliyor mu?					
7	Çalışılan eserin dönemdeki siyasi, toplumsal ve kültürel olaylara değiniliyor mu?					

B. Piyano Dersinde Form Bilgisi

No	Sorular	Tamamen (4)	Büyük Ölçüde (3)	Kısmen (2)	Çok Az (1)	Hiç (0)
1	Parçaların motif yapısı hakkında bilgi veriliyor mu?					
2	Parçalardaki cümleler ayrı ayrı belirtiliyor mu?					
3	Parçaların dönemleri (periot) belirtiliyor mu?					
4	Parçaların bölümleri belirtiliyor mu?					
5	Bölümler arasında ritmik ,melodik ve armonik ilişkilendirme yapıyor mu?					
6	Tekrar eden motif veya cümlelere dikkat çekiliyor mu?					
7	Farklı temaları içeren cümlelere dikkat çekiliyor mu?					
8	Parçaların form tipi hakkında bilgi veriliyor mu?					

C. Piyano Dersinde Çokseslendirme Bilgisi

No	Sorular	Tamamen (4)	Büyük Ölçüde (3)	Kısmen (2)	Çok Az (1)	Hiç (0)
1	Parçaların armonik şifrelendirmesi yapılıyor mu?					
2	Parçalardaki akor tiplerine değiniliyor mu?					
3	Uyuşumlu ve uyşumsuz akorlara dikkat çekiliyor mu?					
4	Parçalardaki akor çözümleri belirtiliyor mu?					
5	Parçalardaki kadanslar ele alınıyor mu / inceleniyor mu?					
6	Parçalardaki eşlik konumundaki sesler belirtiliyor mu?					
7	Modülasyonlara dikkat çekiliyor mu?					
8	Yatay çokseslendirilmiş bir eserde esas motife dikkat çekiliyor mu?					
9	Yatay çokseslendirilmiş bir eserde esas motifi takip eden taklitlere dikkat çekiliyor mu?					
10	Yatay çokseslendirilmiş bir eserde tema ve cevap arasındaki ilişkiye değiniliyor mu?					

D. Kullanılan Yöntemler

Öğretim elemanı piyano dersinde müzik kuramsal noktaları çalışırken, aşağıdaki öğrenme-öğretme yöntem ve tekniklerinden hangilerini, ne sıklıkla kullanmaktadır?

No	Öğrenme-Öğretme Yöntem ve Teknikleri	Tamamen (4)	Sıkça (3)	Bazen (2)	Çok Az (1)	Hiç (0)
1	Gösteri					
2	Anlatma					
3	Soru- Cevap					
4	Çözümleme					
5	Sınıflama					
6	Karşılaştırma					
7	Devinme					
8	Grafikleme					
9	Renklendirme					
10	İzleme					
11	Dinleme					
12	Ödevlendirme					
13	Araştırma Yaptırma					
14	Koleksiyon Oluşturma					

E. NOTLAR

ÖZGEÇMİŞ

Adı Soyadı : Can KAHRAMANSOY

Sürekli Adresi : A.İ.B.Ü, Gölköy Kampusü, Sosyal Tesisler

Doğum Yeri ve Yılı : Ankara, 12/08/1980

Yabancı Dili : İngilizce

İlköğretim : Mimar Sinan İlkokulu, 1987

Ortaöğretim : Seyran Bağları Lisesi, 1997

Lisans : Abant İzzet Baysal Üniversitesi, 2003

Yüksek Lisans : Abant İzzet Baysal Üniversitesi, 2006

Anabilim Dalı : Güzel Sanatlar Eğitimi

Bilim Dalı : Müzik Eğitimi

Yayımları :

Çalışma Hayatı :

2004- : Abant İzzet Baysal Üniversitesi Eğitim Fakültesi
Güzel Sanatlar Eğitimi Bölümü Müzik Eğitimi Anabilim Dalı Ücretli Piyano Öğretim
Elemanı

2004- : Bolu Anadolu Güzel Sanatlar Lisesi Ücretli Piyano
Öğretmeni

2003-2004 : Özel MEB Çağlar Müzik Kursu Piyano Öğretmenliği